गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना, उर्लाबारी, नेपाल

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

आर्थिक वर्ष २०८३।८४-२०८४।८५

Urlabarl-Nepal Improvement of Quality Education

(UNIQuE) Project

FY 2083/084-2084/085

उर्लाबारी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

उर्लाबारी, मोरङ्ग

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

विषयसूची

परिच्छेद - १ परिचय 1
पृष्ठभूमि 1
उर्लाबारी नगरपालिकाको संक्षिप्त जानकारी 1
परिच्छेद २ संवैधानिक तथा नीतिगत व्यवस्था 9
संघीय शासन व्यवस्थामा शिक्षा 9
परियोजना तर्जुमाको उद्देश्य 12
विद्यमान नीतिगत तथा कार्यक्रमगत व्यवस्था 12
परिच्छेद ३ समीक्षा तथा परियोजना तर्जुमा प्रकृया 16
विगतको प्रयासको समिक्षा 16
परियोजना तर्जुमा प्रकृया 20
समस्याको पहिचान 22
विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारको विवरण: 24
परिच्छेद ४ रणनीतिक ढाँचा 30
सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण 30
परिच्छेद ५ कार्यक्रम तथा विस्तृत बजेट 37
कार्यक्रम निर्धारण 37
परियोजनाको विस्तृत लागत अनुमान (क्रियाकलापहरुको समेत हुने गरी) 39
परिच्छेद ६ विश्लेषण तथा कार्ययोजना 58
श्रोत व्यवस्थापन (Resource Management) 58
परियोजनाको SWOT विश्लेषण 58
परियोजना अन्तरगत संचालन हुने कार्यक्रमहरु र कार्ययोजना 60

परिच्छेद १ परिचय

पृष्ठभूमि

मौलिक हकको रुपमा रहेको शिक्षा सम्बन्धमा आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षालाई नेपालको संविधानमा स्थानीय तहको एकल अधिकारको रुपमा राखिएको छ । उर्लाबारी नगरपालिकाले आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि तथा पहुँच बढाउन संघीय सशर्त कार्यक्रम तथा आफ्नै आन्तरिक श्रोतबाट समेत शैक्षिक कृयाकलापहरु सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ । यसका अतिरिक्त शिक्षा क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकतामा राखि संघीय विशेष अनुदान अन्तर्गत आ.व. २०८०।८१ देखि ३ वर्षे उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा तथा साक्षरता परियोजना समेत कार्यान्वयन गरिएको छ । शिक्षा क्षेत्रको विद्यमान परिवेश, आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षामा देखिएको समस्या तथा आवश्यकताको सम्बोधन एवं उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा तथा साक्षरता परियोजना अन्तर्गत निर्धारित लक्ष्य अन्तर्गत अप्राप्त लक्ष्यको प्राप्ति गरि शिक्षा क्षेत्रको राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त गर्न गुणस्तरी शिक्षा सुधार परियोजना, उर्लाबारी, नेपाल (Urlabarl-Nepal Improvement of Quality Education- UNIQuE Project) तर्जुमा गरिएको छ ।

उर्लाबारी नगरपालिकाको संक्षिप्त जानकारी

मोरङ्ग जिल्लाको सदरमुकाम विराटनगरबाट करिब ५५ किलोमिटर पूर्वोत्तर क्षेत्रमा अवस्थित उर्लाबारी नगरपालिकालाई नेपाल सरकारको मिति २०७१/०९/२५ गतेको निणर्यानुसार नगरपालिकाको रूपमा घोषणा गरी तत्पश्चात् नेपाल सरकारको मिति २०७३/११/२७ को पुनः संरचनाको निर्णयानुसार साविक उर्लाबारी नगरपालिकामा साविक राजघाट गा.वि.स. र साविक मधुमल्ला गा.वि.स. को वडा ७, ८ र ९ समायोजन गरी हालको उर्लाबारी नगरपालिकाको रूपमा कार्यान्वयन गरिएको हो । मोरङ जिल्लाकै नमूना नगरको रूपमा परिचित हुन उन्मुख रहेको यस नगरपालिकाको पूर्वमा झापा जिल्लाको दमक नगरपालिका, पश्चिममा पथरीशनिश्चरे नगरपालिका र लेटाङ नगरपालिका, उत्तरमा मिक्लाजुङ्ग गाउँपालिका र दक्षिणमा रतुवामाई नगरपालिकासँग सीमाना जोडिएको छ । ७४.६२ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिकामा सामुदायिक विद्यालय २२, धार्मिक विद्यालय ४, संस्थागत विद्यालय ४०, सामुदायिक क्याम्पस १ र प्रविधिक शिक्षालय १ सहित गरी कुल ६८ ओटा शैक्षिक संस्थाहरू संचालनमा रहेका छन् । २२ ओटा सामुदायिक विद्यालयमा विद्यालयमा आधारित ३१ ओटा बालविकास केन्द्रहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकाको हालको साक्षरता प्रतिशत ८४.८मा पुरुष साक्षरता ९०.३ र महिला साक्षरता दर ८० प्रतिशत रहेको छ । अपाङ्गता भएका जनसंख्या २.३ प्रतिशत मध्ये पुरुष अपाङ्गता २.६ र महिला १.९ प्रतिशत रहेको छ । यस नगरपालिकको जनघनत्व ९५० रहेको छ ।

भौगोलिक अवस्थिति

भौगोलिकरूपमा २६.५५° देखि २६.७२° अक्षांश र ८७.५७° देखि ८७.६५° देशान्तर र समुद्री सतहबाट ११६ मि. देखि १६४ मि. उचाइसम्म फैलिएको यो नगरपालिका तराई मैदान र आवादी क्षेत्र भएकोले यस क्षेत्रमा घना जंगल र सिमसार क्षेत्रहरू प्रसस्त मात्रामा रहेको पाइन्छ। यहाँको केही भागमा धार्मिक तथा कबुलियत वन पाउन सकिन्छ । उष्ण मनसुनी हावापानीको असर पर्ने यस क्षेत्रमा उत्तरतर्फ भन्दा दक्षिणतर्फ तापक्रम बढी हुने गर्दछ । यस नगरपालिकालाई पूर्व-पश्चिम राजमार्गले मध्यभागबाट उत्तर दक्षिणमा विभाजन गरेको छ ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

जिल्लाको मध्य तथा दक्षिणी भागमा पर्ने यस क्षेत्रमा घना जंगल र सिमसार क्षेत्र तथा वनहरू प्रशस्त मात्रामा छन् । आधा दर्जन नदीनालाहरू रहेकोले पानीको स्रोत प्रशस्तै रहेको पाइन्छ । वेतनी सिमसार क्षेत्र, संग्रहालय तथा धिमाल जातिको संस्कृतिले यस नगरको आफ्नै विशिष्टता ओगटेको छ । जसमा अन्य विभिन्न सिमसार क्षेत्रहरूले यस नगरपालिकाको प्राकृतिक सुन्दरतालाई टेवा पुर्याइरहेको छ ।

सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्थाः

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा जम्मा घरधुरी संख्या १७६५० मा कुल जनसंख्या ७०९०८ रहेको देखिन्छ । परिवारको औषत आकार ४.०२ व्यक्तिहरू प्रति घरपरिवार रहेको छ । ८६.५ % घर परिवारको आफ्नै घर भएको र १२.३ % भाडामा रहने गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी विजुली बत्तीको उपयोग गर्ने ९९.३%, खाना पकाउन एलपि ग्यासको प्रयोग गर्ने ७६.०%, फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क) शौचालय प्रयोग गर्ने ५४.२%, रहेको देखिन्छ । तथ्याङ्क अनुसार यहाँ बसोबास गर्ने मुख्य जातिमा क्षेत्री, ब्राम्हण, लिम्बु, नेवार, धिमाल, राई, तामाङ्गलगायत ३९ भन्दा बढी रहेका छन् । देशका अन्य भागमा जस्तै यस नगरपालिकाका वासिन्दाहरूले पनि राष्ट्रिय चाडपर्वका साथै आफ्नो जाति र धर्म विशेषका चाडपर्वहरू र रीतिरिवाजहरू मान्दछन् । अन्यत्र जस्तै यहाँ पनि विभिन्न धर्मसँग आवद्ध व्यक्तिहरूले विशेष चाडपर्वहरू आफ्नै आफ्नै ढंगबाट फरक-फरक तरिकाले मनाउने गरेको पाइन्छ । परम्परागतरूपमा मनाइने चाडपर्वहरूमा दशै, तिहार, हरितालिका तीज, राम नवमी, शिवरात्री, फागुपूर्णिमा, नाग पञ्चमी, माघे सक्रान्ती, जितिया, साउने सक्रान्ती, चण्डी पूणिमा, उँधौली उँभौली, बुद्ध जयन्ती, ल्होसार, कृष्ण जन्माष्टमी, इद, कुर्वानी तथा अन्य चाडपर्वहरू परम्परागतरूपमा मनाइन्छ । यस नगरपालिकामा आधुनिक र परम्परागत दुवै शैलीको मानव वस्ती रहेको र सोहिअनुरूप चाडपर्वहरू पनि मनाइदै आएको पाइन्छ । यहाँ धिमाल सन्थाल समुदायको भने आफ्नै भाषा, रहनसहन, भेषभूषा, परम्परा र संस्कार रहेको भेटिन्छ ।यस नगरपालिकाको वडा नं. १ देखि ९ सम्ममा विभिन्न धर्मावलम्बीसँग सम्बन्धित ६८ ओटा भन्दा बढी धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय महत्वका स्थानहरू रहेकाछन् ।

जनसाङ्खिक संरचनाः

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार उर्लाबारी नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ७०९०८ रहेको मध्ये पुरुषको संख्या ३३३५६(४७%) र महिलाको संख्या ३७५५२(५३%) रहेको देखिन्छ भने जम्मा घरपरिवारको संख्या १७६५० रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी लैङ्गीक अनुपात ८८.८३ (पुरुषप्रति १०० महिला), जन्म दर्ता गराउने ६८.३% र जन्म दर्ता नगराउने ३१.७%, औषत परिवार संख्या ५.१३ रहेको छ ।यस नगरपालिकाको जनघनत्व ९५० प्रति वर्ग कि.मि रहेको छ ।

वडागत जनसंख्या विवरण

तालिकानं.१ वडागत जनसंख्या

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष%	महिला%
१	४१६१	४६४३	८८०४	४७.२६	५२.७४
२	३९५५	४४५८	८४१३	४७.०१	५२.९९
३	३४८६	३८१६	७३०२	४७.७४	५२.२६

४	४६२१	५१६९	९७९०	४७.२	५२.८
५	२५६६	२९६९	५५३५	४६३६.	५३.६४
६	२६४९	३०२१	५६७०	४६.७२	५३.२८
७	५०६८	५६५१	१०७१९	४७.२८	५२.७२
८	३६३९	४२१२	७८५१	४६.३५	५३.६५
९	३२११	३६१३	६८२४	४७.०५	५२.९५
जम्मा	३३३५६	३७५५२	७०९०८	४७.०४	५२.९६

स्रोत; राष्ट्रिय जनगणना २०७८

उमेर तथा लिङ्गको आधारमा जनसंख्या विवरण

उमेर समूहको आधारमा जनसंख्या विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी १५ देखि १९ वर्षको जनसंख्या देखिन्छ जुन ९१०० जना रहेको छ । पुरुषको जनसंख्या मात्रै हेर्दा ५ देखि ९ वर्षको जनसंख्या बढी देखिन्छ भने महिलाको सबैभन्दा बढी जनसंख्या २५ देखि २९ वर्षको उमेर समूहमा देखिन्छ जुन क्रमशः ४८०० र ४८०० रहेको देखिन्छ ।

तालिका :२ उमेर समूह तथा लिङ्गको आधारमा जनसंख्या विवरण

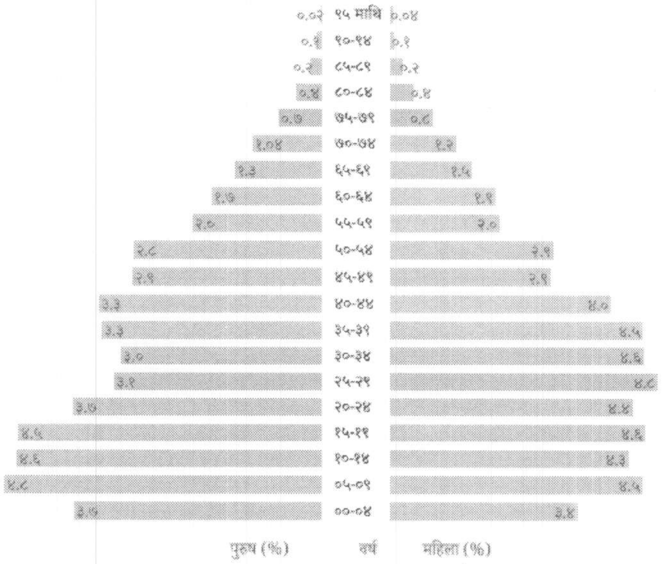

स्रोत; राष्ट्रिय जनगणना २०७८

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

आर्थिक अवस्था:

आर्थिक विकास तथा सशक्तीकरण केन्द्रीय सरकारदेखि स्थानीय तहसम्मको प्रमुख उद्देश्यकारूपमा रहेको हुन्छ । रोजगारीको अवस्था सिर्जना, सामुदायिक एवं प्राविधिक/व्यावसायिक शिक्षा, उद्योग धन्दाको पूर्ण विकास, आधुनिक कृषि प्रणाली, जलविद्युत, पर्यटनको प्रर्वद्धन आदिबाट आर्थिक विकास हुनसक्ने मानिन्छ । वर्तमानमा उर्लाबारी नगरपालिकाबाट आर्थिक विकास तथा सशक्तीकरणका लागि गरिएका मुख्य कार्यहरूमा उर्लाबारी नगरपालिका घोषणा भए पश्चात् कार्यालय स्थापना गरी कार्यसञ्चालन, विकास निर्माणतर्फ बाटो ग्राभेल, कल्भर्ट निर्माण, विद्यालय, मठमन्दिर, निर्माण तथा मर्मत सुधार, लक्षित वर्गतर्फ विभिन्न सीपमूलक, आय आर्जन, क्षमता अभिवृद्धि तालिमहरू, चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् ।उर्लावारी नगरपालिकामा भएको कृषियोग्य भूमिलाई व्यावसायिकरूपमा उपयोग गर्न तथा कृषिमा आधुनिकीकरण ल्याउन सकेमा यस क्षेत्रमा वसोवास गर्ने जनताको आर्थिक उन्नति छिट्टै हुने देखिन्छ ।यहाँको युवा जनशक्तिलाई सवल र सक्षम बनाउनको लागि विभिन्न क्षेत्रबाट विविध तालिमहरू प्रदान भएको पाइन्छ । यसरी तालिम प्राप्त गर्नेहरूमा विशेष गरी कृषिसम्बन्धी सीप तथा दक्षता हासिल हुने विभिन्न तालिमहरू लिएको देखिन्छ।यस नगरपालिकामा पनि धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय महत्वका विभिन्न स्थलहरू रहेकाले यी स्थानहरूलाई धार्मिक, ऐतिहासिक, प्राकृतिक पर्यटकीय स्थलकारूपमा विकास गराउन सकिने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

मुख्य पेशासम्बन्धी विवरण

उर्लाबारी नगरपालिकाको नगर पार्श्वचित्र २०७६ अनुसार यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरूले अपनाएको मुख्य पेशाकोरूपमा कृषि, व्यापार र नोकरीलाई लिन सकिन्छ । नगरपालिकाको वडा अनुसार विभिन्न पेशामा संलग्न मानिसहरूको विवरणलाई हेर्दा यहाँका मानिसहरू जीविकोपार्जनको लागि मुख्यरूपमा कृषिमा तथा नोकरीमा आश्रित तथा संलग्न भएको देखिन्छ । जनसंख्याको आधारमा हेर्दा यस नगरपालिकामा ९२७८ (कुल जनसंख्याको १३.१ प्रतिशत) मानिसहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेकाछन् । यस्तै व्यापार, जागिर, ज्यालामजदुरी तथा अन्य पेशामा संलग्न भएको विवरण मध्ये व्यापार गर्नेको संख्या २७३८ (३.९ प्रतिशत) छ भने जागिर गर्नेको संख्या २०१३ (कुल जनसंख्याको २.९ प्रतिशत) जना रहेका छन् । यसैगरी ज्यालादारी मजदुरीबाट २९०५ (कुल जनसंख्याको ४.१ प्रतिशत) जनाले आफ्ना घर व्यवहार चलाएको देखिन्छ भने वैदेशिक रोजगारीमा संलग्नको संख्या ५८२० जना रहेका छन्। त्यस्तै गरी घरधन्दा गर्ने, कुनै पनि कामनगर्ने र १६ वर्षभन्दा कम उमेर समूहका काम गर्न नसक्नेहरू क्रमशः १३७२२ जना, ७१८४ र १७५३१ जना रहेको देखिन्छ । वैदेशिक रोजगारीको अवस्थालाई हेर्दा जम्मा विदेश जानेहरूको घरपरीवार संख्या ४१२९ रहेको छ भने ६ महिना वा त्यो भन्दा बढीका लागि अन्यन्त्र बसोबास गर्नेको संख्या ५००७ रहेको छ ।

शैक्षिक अवस्था:

उर्लाबारी नगरपालिकाभित्र २१ ओटा सामुदायिक विद्यालय, ४ ओटा धार्मिक, ४२ ओटा संस्थागत र एउटा क्याम्पस रहेका छन् । जसमा सामुदायिक, धार्मिक र संस्थागत गरी जम्मा १८७९९ (अठार हजार सात सय उनान्सय) विद्यार्थी अध्ययनरत छन् ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका अन्तर्गत रहेका सामुदायिक तथा धार्मिक विद्यालयको विवरणः

क्रसं.	विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा	सञ्चालित कक्षा	विद्यार्थी संख्या	प्र.अ.को नाम	सम्पर्क नं.
१	श्री शारदा मा.वि.	१	०-१०	297	श्री सूर्य प्रसाद दाहाल	9842136033
२	श्री नुनसरी आ.वि.	१	०-८	124	श्री चन्द्र बहादुर दर्जी	9804083695
३	श्री लक्ष्मी मा.वि.	१	०-१०	301	श्री जगत बहादुर श्रेष्ठ	9842085963
४	श्री बालज्योती आ.वि.	१	०-५	74	श्री खगेन्द्र गौतम	9852053034
५	श्री सुनझोडा मा.वि.	२	०-१०	191	श्री मुकुन्दराज निरौला	9842391291
६	श्री सुनपकुवा मा.वि.	२	०-१२	794	श्री यादव प्रसाद भण्डारी	9842461963
७	श्री सरस्वती आ.वि.	२	०-८	89	श्री भीम बहादुर कटुवाल	9842553375
८	श्री शान्ती आ.वि.	२	०-८	144	श्री राम प्रसाद गौतम	9805324435
९	श्री दुर्गा माउर्लाबारी .वि.	३	०-१२	315	श्री शारदा कार्की पाण्डे	9852090483
१०	श्री भानु आ.वि.	४	०-८	171	श्री गोविन्द बहादुर निरौला	9852084445
११	श्री सृजना आ.वि.	४	०-८	221	श्री मणिराज दाहाल	9852028448
१२	श्री राधिका मा.वि.	६	०-१२	2233	श्री कुमार पोखेल	9842047322
१३	श्री राधिका मा.वि.	७	०-१०	153	श्री सुवास चन्द्र सापकोटा	9842086737
१४	श्री लक्ष्मी मा.वि.	८	०-१२	369	श्री राम बहादुर थापा	9804397969
१५	श्री अरनिको मा.वि.	८	०-१२	510	श्री सुर्यमान सिरेङ	9813016717
१६	श्री बहादुरबाबा चौधरी आ.वि.	८	०-५	63	श्री गीता भण्डारी	9842128769
१७	श्री शान्ती क्षेत्र आ.वि.	८	०-६	86	श्री विशाल कट्टेल	9843871713
१८	श्री सार्वजनिक मा.वि.	९	०-१२	258	श्री अखिलेस शाह	9815012090
१९	श्री महाराज आ.वि.	९	०-८	87	श्री डम्बर श्रेष्ठ	9842130744
२०	श्री प्रभात आ.वि.	९	०-८	82	श्री रुद्र प्रसाद निरौला	9844647573
२१	श्री राजघाट आ.वि.	९	०-८	101	श्री चन्द्र बहादुर अधिकारी	9842076314
२२	श्री वेदव्यास वैदिक सनातन गुरुकुलम	६	०-५	20	श्री सुजन भट्टराई	9862328968
२३	श्री बौद्ध गुम्बा	५	०-२	13	श्री महेन्द्रजंग तामाङ	9841492080

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

२४	श्री नवनाथ सिद्ध गुरु गोरक्षनाथ	३		8	श्री शोभा मैनाली	9810555124
२५	श्री तजबिदुल मदरसा	७	०-५	140	श्री वसीरुदिन खान	9812340036
जम्मा				6844		

उर्लाबारी नगरपालिकाभित्र रहेका संस्थागत विद्यालयहरुको विवरण:

क्र.स.	विद्यालयको नाम	वडा	सञ्चालित कक्षा	विद्यार्थी संख्या	प्रिन्सिपल/सम्पर्क व्यक्ति	फोन नं.
१	झारसाँदी अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल	१	०-१०	३३४	Dinesh Pokhrel	9842041577
२	मधुमल्ला चिल्ड्रेन एकेडेमी	१	०-८	२५१	Netra Prasad Gadtaula	9815355325
३	सुनदह इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	१	०-३	१९२	Yogesh Shrestha	9804313903
४	सिर्जना मन्टेस्वरी स्कूल	१	बाल कक्षा	४६	Deepak Shrestha	9810468252
५	ब्रिलियन्ट अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल	२	०-९	२५२	Tara Subba	9805316665
६	विद्याज्योति बोर्डिङ स्कुल	३	०-१२	२७१	Dhak Bahadur Thapa	9842099270
७	हिमालय बालसंसार अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल	३	०-१०	२५८	Rudra Bahadur Khadka	9842152709
८	शुभकामना अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल	३	०-१०	४८८	Jivan Basnet	9852045631
९	सनसाइन अंग्रेजी माध्यमिक बोर्डिङ स्कूल	३	०-१०	५७६	Surendra Subedi	9852029305
१०	ब्रिलियन्ट एकेडेमी	३	०-६	२३६	Khagendra Kadal	9813450888
११	जनज्योति इङ्लीस बोर्डिङ स्कुल	३	बाल कक्षा	१९	Nirmaladevi Bhattarai	9844697715
१२	सप्तकोशी इङ्लिस बोर्डिङ सेकेन्डरी स्कूल	४	०-१२	८५३	Lekhnath Bhattarai	9852044770
१३	श्री हिमचुली मावि	४	०-१०	२४८	Lekhnath Khadka	9842086194
१४	सेन्ट स्टेफेन्स स्कूल	४	०-८	१०७	Netra Bhandari	9811392000
१५	नेशनल भिजन इंग्लिश बोर्डिङ स्कुल	४	०-५	१२६	Rabindra Niralula	9842269717

१६	सिद्धार्थ मन्टेश्वरी	४	बाल कक्षा	४१	Rekha Khadka Shrestha	9819310536
१७	सुनगाभा आवासिय मा वि	५	०-१२	४६३	Bhuban Shrestha	9852054292
१८	पल्लवी विद्यामन्दिर	५	०-६	१५८	Dhundu Raj Bhattarai	9842470466
१९	माउन्ट जैन अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल	५	०-५	१४७	Pabitra Raj Karki	9852041697
२०	उर्लाबारी लिटिल एन्जल्स इङ्लिस बोर्डिङ स्कूल	५	०-५	१०१	Laxmi Prasad Rai	9844050626
२१	मनकामना विद्या सदन	५	०-५	१७८	Susan Luitel	9842140453
२२	होली चाइल्ड अंग्रेजी माध्यमिक विद्यालय	६	०-१२	३४७	Sujan Adhikari	9842106284
२३	मोरङ मोडल आवासीय मावि	६	०-१२	५५०	Sandip Paudyal	9849079510
२४	कुडोस विद्यासदन	६	०-९	३४६	Ranju Dahal	9842144862
२५	लालीगुराँस विद्या मन्दिर	६	०-७	२३०	Ganesh Sapkota	9807963301
२६	भृकुटी मोडल एकेडेमी	७	०-१२	४३९	Kedar Khanal	9842154396
२७	पशुपति आवासिय मा वि	७	०-१२	११९७	Anand karki	9841539665
२८	लालीगुराँस अंग्रेजी बोर्डिङ स्कूल	७	०-१०	१९६	Bigyan Chandra Rai	9810592088
२९	नेपाल आदर्श अंग्रेजी माध्यमिक विद्यालय	७	०-११	६०७	Sabina Khadka Karki	9843416350
३०	नेपाल दर्शन मावि	७	११,-१२	१९५	Sabina Khadka Karki	9843416348
३१	पार्लेन्स इन्टरनेशनल एकेडेमी	७	०-१०	२४४	Hem Chandra Bhattarai	9852683003
३२	मेरिगोल्ड नेशनल एकेडेमी	७	०-५	१५१	Maniraj Gajmer	9815961033
३३	बेथेल एकेडेमी	७	०-६	९७	Anie Sukita Rai	9812394702
३४	दिपशिखा मन्टेश्वरी	७	बाल कक्षा	६०	Maniraj Gajmer	9815961033
३५	संस्कार पाठशाला	७	बाल कक्षा	८४	Arjun Subedi	9862125900
३६	नेबुला अंग्रेजी स्कूल	८	०-१२	५३१	Gaurav Rai	9842055059

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

३७	न्यू भिजन एकेडेमी	८	[illegible]	२५७	Ajit Kumar Bhattarai	9841333476
३८	प्रतिभा बोर्डिङ स्कूल	८	०-१०	२२२	BOBITA SHARMA KARKI	9805397876
३९	ओवल ल्याब्रटरी अंग्रेजी स्कूल	९	०-१०	२४७	Kuber Prasad Neupane	9852683789
४०	शिशु शिक्षा सदन अंग्रेजी विद्यालय	९	०-१०	४४३	Bikram Limbu	9842439347
४१	श्री बालबाटिका मन्टेश्वरी स्कुल	५	बाल कक्षा	५१	Rita Sigdel (Niraula)	9842200464
४२	बालज्योति बोर्डिङ स्कुल	९	०-४	११६	Sovit Basnet	9842099270
जम्मा				११९५५		

सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको दरबन्दी/कोटा विवरणः

तह	प्रकार	संख्या
प्राथमिक	स्थायी	१२२
	राहत	१५
	निजी स्रोत	२९
निम्न माध्यमिक	स्थायी	४२
	राहत	१०
	निजी स्रोत	३४
माध्यमिक	स्थायी	२५
	राहत	२
	निजी स्रोत	१८
बा.वि.के.स.का.		३१
विद्यालय नर्स		२
विद्यालय कर्मचारी (का.स+लेखा कर्मचारी)		३१

परिच्छेद २ संवैधानिक तथा नीतिगत व्यवस्था

संघीय शासन व्यवस्थामा शिक्षा

मौलिक हकको रुपमा शिक्षा

नेपालको संविधानले शिक्षालाई प्रत्येक नागरिकको मौलिक हकका रुपमा सुनिश्चित गरेको छ, जसको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने अभिभारा स्थानीय सरकारको काँधमा आएको छ। यसै संवैधानिक दायित्वलाई मूर्तरूप दिन, उर्लाबारी नगरपालिकाले उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना (२०८३/०८४-२०८४/०८५) तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिरहेको छ। यो परियोजना केवल शैक्षिक सुधारको योजना मात्र नभई, संविधान प्रदत्त हकलाई व्यवहारमा उतार्ने एक प्रतिबद्धता हो। यसले गुणस्तरीय शिक्षाको पहुँच, समता र समावेशिता सुनिश्चित गरी नागरिकको सर्वाङ्गीण विकासको आधारशिला तयार पार्ने लक्ष्य लिएको छ। नेपालको संविधानको धारा ३१ (शिक्षाको हक) ले शिक्षालाई आधारभूत मानव अधिकारका रूपमा स्थापित गरेको छ। उक्त धाराले प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक सुनिश्चित गर्नुका साथै, अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षा र निःशुल्क माध्यमिक शिक्षा प्राप्त गर्ने हक प्रदान गरेको छ। यसले कुनै पनि बालबालिका शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित नहोस् भन्ने सुनिश्चित गर्दछ। मौलिक हकको यो व्यवस्थाले उर्लाबारी नगरपालिकालाई आफ्ना सबै नागरिकका लागि गुणस्तरीय र पहुँचयुक्त शिक्षा प्रदान गर्नका लागि कानुनी रूपमा बाध्यता सिर्जना गरेको छ। संघीय शासन प्रणालीमा, आधारभूत तथा माध्यमिक तहको शिक्षाको व्यवस्थापन र सञ्चालनको जिम्मा स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूची भित्र पर्दछ। उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना यसै संघीय व्यवस्थाको भावनाअनुरूप तयार पारिएको छ। यसले नगरभित्रका सबै विद्यालयको व्यवस्थापनमा सुधार ल्याउने, शैक्षिक सुशासन कायम गर्ने, र शिक्षाको गुणस्तरका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार विकासमा लगानी गर्ने योजना बनाएको छ। यसरी, स्थानीय तहको रुपमा उर्लाबारी नगरपालिकाले संवैधानिक व्यवस्थालाई नजिकबाट कार्यान्वयन गर्दै नागरिकप्रतिको आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गरिरहेको छ।

मौलिक हकको कार्यान्वयनको लागि परियोजनाले केही विशिष्ट आयामहरूलाई प्राथमिकता दिएको छ। जस्तैः बालबालिकाको पहुँच र स्थायित्व (भर्ना दर बढाउने र टिकाउ दर कायम राख्ने), शिक्षाका कर्मचारी तथा शिक्षकको क्षमता विकास गर्ने, र शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को प्रयोग गर्ने रणनीतिहरू यसमा समावेश छन्। यी सबै प्रयासहरू संविधानले परिकल्पना गरेको 'गुणस्तरीय' शिक्षा सुनिश्चित गर्न तर्फ केन्द्रित छन्, जहाँ शिक्षा प्राप्त गर्ने अधिकार मात्र होइन, प्राप्त शिक्षा जीवनोपयोगी र समय सान्दर्भिक पनि होस्।

तसर्थ, उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजनाले नेपालको संविधानको मौलिक हकको मर्मलाई आत्मसात् गर्दै, गुणस्तरीय शिक्षालाई नगरपालिकाको प्राथमिकताको पहिलो सूचीमा राखेको छ। परियोजनाको लक्ष्य, रणनीति र कार्यक्रमहरू संवैधानिक व्यवस्थाको आधारमा तयार पारिएको हुनाले, यसले आगामी दुई वर्षभित्र शिक्षाको गुणस्तरमा उल्लेख्य सुधार ल्याउने अपेक्षा गरिएको छ। यो परियोजना

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यसँग पनि जोडिएको छ, जसले शिक्षाको हकलाई नगरको सम्पूर्ण विकासको केन्द्रबिन्दुमा स्थापित गर्दछ।

संघीय व्यवस्थामा तिनै तहको साझा जिम्मेवारी

नेपालको संविधानको संघीय व्यवस्थाअन्तर्गत शिक्षाको व्यवस्थापन र सञ्चालन तीनै तहका सरकार (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह) को साझा जिम्मेवारीका रूपमा रहेको छ। संविधानको अनुसूचीहरूमा अधिकारको बाँडफाँड गरी शिक्षा सम्बन्धी अधिकारलाई संघको एकल, संघ र प्रदेशको साझा (साझा अधिकार सूची), स्थानीय तहको एकल र संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा (साझेदारी सूची) मा राखिएको छ। यसले शिक्षाको अधिकारलाई सम्पूर्ण नागरिकसम्म पुऱ्याउनका लागि बहु-सरकारीय सहकार्यको अवधारणालाई स्थापित गरेको छ।

नेपालको संविधानको विभिन्न अनुसूचीहरूले शिक्षाको व्यवस्थापनमा तीनै तहको भूमिकालाई निम्नअनुसार स्पष्ट पारेको छः

क. संघीय तहको प्रमुख जिम्मेवारी (संघीय सूची र साझा सूचीमा आधारित):

- राष्ट्रिय शिक्षा नीतिः राष्ट्रिय नीति, मापदण्ड र नियमनको तर्जुमा।
- केन्द्रीय विश्वविद्यालय र शैक्षिक प्रतिष्ठानः केन्द्रीयस्तरका विश्वविद्यालय, उच्च प्राविधिक तथा विशेष शिक्षाका संस्थाको सञ्चालन र व्यवस्थापन।
- शैक्षिक गुणस्तरः राष्ट्रिय शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्ने र अनुगमन गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगः शिक्षामा अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय र सहयोग।

ख. प्रदेश तहको प्रमुख जिम्मेवारी (प्रदेश सूची र साझा सूचीमा आधारित):

- प्रदेश शिक्षा नीतिः प्रदेशको आवश्यकताअनुसारको शिक्षा नीति तथा कानुन निर्माण।
- उच्च शिक्षा तथा विश्वविद्यालयः संघीय सूचीमा नपरेका प्रादेशिकस्तरका विश्वविद्यालय तथा उच्च शिक्षाको व्यवस्थापन।
- शैक्षिक समन्वयः संघ र स्थानीय तहबीच शैक्षिक समन्वय कायम गर्ने।
- पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकः प्रदेशको आवश्यकता अनुसारको पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री विकास गर्ने।

ग. स्थानीय तहको प्रमुख जिम्मेवारी (स्थानीय तहको एकल र साझा सूचीमा आधारित):

- आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षाः आधारभूत (कक्षा १—८) र माध्यमिक शिक्षा (कक्षा ९—१२) को व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्ने (यो स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीमा छ)।
- शैक्षिक निरीक्षणः विद्यालयको निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने।
- शिक्षक व्यवस्थापनः शिक्षक, कर्मचारीको दरबन्दी मिलान र व्यवस्थापन गर्ने।
- पाठ्यक्रम/पाठ्यपुस्तकः स्थानीय आवश्यकतानुसारको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकको विकास, अनुमति र नियमन गर्ने।
- विद्यालय सञ्चालन अनुमतिः विद्यालय स्थापना, सञ्चालन, अनुमति र नियमन गर्ने।

घ. साझेदारी सूची र शैक्षिक सुशासनको स्थापना

शिक्षा केवल एकल अधिकारको विषय नभई, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा सूची (अनुसूची ९) मा पनि रहेको छ। यसले शिक्षामा तिनै तहको सहकार्य र समन्वय अपरिहार्य रहेको देखाउँछ। उदाहरणका लागि, विद्यालय शिक्षाको मापदण्ड निर्माणमा संघले नेतृत्व लिए पनि, सो मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कनमा प्रदेश र स्थानीय तहको सक्रिय भूमिका रहन्छ। यस साझा जिम्मेवारीको मूल मर्म भनेको शैक्षिक सुशासन कायम गर्नु र नागरिकको मौलिक हकको रूपमा शिक्षाको सुनिश्चितता गर्नु हो।

यसर्थ संविधानले शिक्षालाई तीनै तहको साझा तथा विशिष्ट जिम्मेवारीको रूपमा बाँडफाँड गरेर गुणस्तरीय शिक्षाको अधिकारलाई स्थानीय तहबाटै सुनिश्चित गर्ने आधार तयार पारेको छ। उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजनाले यही संवैधानिक मर्मलाई आत्मसात् गरी स्थानीय तहको एकल र साझा जिम्मेवारीहरूलाई मूर्त रूप दिन खोजेको छ। शिक्षाको अधिकारलाई वास्तविक अर्थमा सार्थक बनाउनका लागि संघले नीति र मापदण्ड तोक्ने, प्रदेशले समन्वय गर्ने र स्थानीय तहले कार्यान्वयनको नेतृत्व लिने बहुआयामिक र समन्वयात्मक प्रयास आवश्यक छ।

आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको जिम्मेवारी

नेपालको संघीय शासन प्रणालीमा शिक्षाको व्यवस्थापनमा एउटा दूरगामी परिवर्तन आएको छ, जसअनुसार आधारभूत (कक्षा १-८) र माध्यमिक (कक्षा ९-१२) तहसम्मको शिक्षाको सम्पूर्ण व्यवस्थापन र सञ्चालनको जिम्मेवारी स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीमा राखिएको छ। नेपालको संविधानको अनुसूची ८ ले यो अधिकार स्थानीय सरकारलाई सुम्पिएको छ। यस संवैधानिक व्यवस्थाले शिक्षामा स्थानीय सरकारको भूमिकालाई केवल सहायक वा सहयोगीको रूपमा मात्र नभई, कार्यान्वयनकारी नेतृत्वको रूपमा स्थापित गरेको छ।

१. स्थानीय तहको एकल जिम्मेवारीका प्रमुख आयामहरू

आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षाको जिम्मेवारी स्थानीय तहमा आएसँगै, उर्लाबारी नगरपालिकाले निम्न मुख्य कार्यहरूमा प्रत्यक्ष नेतृत्व लिनुपर्ने भएको छः

- विद्यालय सञ्चालन अनुमति, नियमन र खारेजीः
    - उर्लाबारी नगरपालिकाले नयाँ निजी विद्यालय खोल्न अनुमति दिने, पहिलेदेखि सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरूको मापदण्ड पालना भए नभएको अनुगमन गर्ने र आवश्यक परेमा नियमविपरीत सञ्चालित विद्यालयको अनुमति खारेज गर्ने कार्य गर्दछ। यसले शिक्षाको गुणस्तर र पहुँचमा स्थानीय आवश्यकताअनुसार नियन्त्रण कायम गर्दछ।
- शैक्षिक निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कनः
    - उर्लाबारी नगरपालिकाको शिक्षा शाखाले शिक्षकहरूको कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइ प्रक्रिया, विद्यालय व्यवस्थापन, र विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर नियमित रूपमा निरीक्षण र

मूल्याङ्कन गर्न शिक्षा निरीक्षक खटाउँछ। यसको उद्देश्य समस्या पहिचान गरी तत्काल सुधार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु हो।

- शिक्षक तथा कर्मचारी व्यवस्थापन र दरबन्दी मिलानः
  - नगरभित्रका कुन विद्यालयमा शिक्षकको कमी छ वा कहाँ धेरै शिक्षक छन् भनी पहिचान गरी नगरपालिकाले दरबन्दी मिलान गर्ने कार्य गर्दछ। साथै, नगरपालिकाले आवश्यकताअनुसार अस्थायी वा करार शिक्षकहरूको व्यवस्थापन र स्थानीय तहका कर्मचारीहरूको परिचालन पनि गर्न सक्दछ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक विकासः
  - उर्लाबारी नगरपालिकाले आफ्नो स्थानीय संस्कृति, इतिहास, सीप र आवश्यकतालाई समेटेर स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी विद्यालयहरूमा लागू गर्न सक्छ। उदाहरणका लागि, स्थानीय भाषा वा कृषि प्रविधिसम्बन्धी विषयवस्तु समेटेर नयाँ पाठ्यपुस्तक विकास गर्न सकिन्छ।
- शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्थापनः
  - विद्यालय भवन मर्मत, नयाँ कक्षाकोठा निर्माण, शौचालय तथा खानेपानीको व्यवस्था, र कम्प्युटर/विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गर्नेजस्ता भौतिक पूर्वाधारको विकास र व्यवस्थापनको नेतृत्व नगरपालिकाले गर्दछ।

परियोजना तर्जुमाको उद्देश्य

यस परियोजनाको मुल उद्देश्य आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षाको गुणस्तर सुधार तथा पहुँच अभिवृद्धि नै हो । यसका अन्य उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम छन्:

- गुणस्तरीय शिक्षाको मार्गचित्र तयार गर्नु,
- गुणस्तरीय शिक्षाको अवरोधका क्षेत्र पहिचान गर्नु,
- गुणस्तरीय शिक्षाको सुधारको आयाम तथा प्राथमिकताका क्षेत्र निर्धारण गर्नु,
- प्राथमिकताका आधारमा रणनीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु,
- गुणस्तरीय शिक्षाका लागि सरोकारवालाको स्पष्ट भूमिका निर्धारण गर्नु,
- बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्नु ।

विद्यमान नीतिगत तथा कार्यक्रमगत व्यवस्था

नेपालको शिक्षा क्षेत्रको वर्तमान नीतिगत तथा कार्यक्रमगत व्यवस्था नेपालको संविधान, ऐन, नियम, नीति र योजनाहरूको बलियो जगमा आधारित छ। यसको मूल लक्ष्य शिक्षाको मौलिक हकको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी दिगो विकासको लक्ष्य (SDG) ४ गुणस्तरीय शिक्षा हासिल गर्नु रहेको छ।

१. संवैधानिक र कानुनी आधारहरूः

नेपालको संविधानले शिक्षालाई प्रत्येक नागरिकको मौलिक हकका रूपमा स्थापित गर्दै (धारा ३१), आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क र माध्यमिक शिक्षालाई निःशुल्क बनाएको छ। साथै,

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

संघीयताको मर्मअनुरूप आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षाको व्यवस्थापनको एकल जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई सुम्पेको छ। यसै संवैधानिक आधारलाई कार्यान्वयन गर्न अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन २०७५ ले अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको अधिकारलाई व्यवहारमा उतार्न कानुनी बाटो खोलेको छ, जसले कुनै पनि बालबालिका शिक्षाबाट वञ्चित नहोस् भन्ने सुनिश्चितता गर्दछ। यस अघिको शिक्षा ऐन २०२८ र नियमावली २०५९ ले शिक्षाको व्यवस्थापनको लागि लामो समयसम्म आधार प्रदान गर्‍यो, यद्यपि संघीयताको कार्यान्वयनसँगै यसका धेरैजसो अधिकारहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएका छन्।

२. नीतिगत मार्गदर्शन र नियमनः

राष्ट्रिय शिक्षा नीति २०७६ ले शिक्षामा समता, गुणस्तर, सान्दर्भिकता र जीवनोपयोगिता कायम गर्ने बृहत् उद्देश्य लिएको छ। यसले संघीय ढाँचाअनुरूप शिक्षा प्रणालीलाई पुनर्संरचना गर्ने, शिक्षामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को प्रयोग बढाउने र व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षालाई जोड दिनेजस्ता प्रमुख व्यवस्थाहरूको मार्गदर्शन गरेको छ।

त्यसैगरी, संस्थागत विद्यालय मापदण्ड तथा सञ्चालन निर्देशिका २०६९ ले निजी विद्यालयहरूको स्थापना, सञ्चालन र नियमनका लागि स्पष्ट मापदण्डहरू तोकेको छ। यसको उद्देश्य निजी विद्यालयहरूले गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरुन् र विद्यार्थीको हकहित संरक्षण होस् भन्ने सुनिश्चित गर्नु हो।

३. दिगो विकास लक्ष्यसँगको जोड (SDG 4):

यी सबै नीतिगत र कानुनी व्यवस्थाहरूको साझा र केन्द्रीय उद्देश्य SDG 4 (समतामूलक तथा समावेशी गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने र सबैका लागि आजीवन सिक्ने अवसर प्रवर्द्धन गर्ने) सँग प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको छ। संविधानले निःशुल्क शिक्षाको प्रत्याभूति दिएर 'समावेशी' र 'समतामूलक' शिक्षाको आधार तयार गर्दछ भने राष्ट्रिय शिक्षा नीतिले शिक्षाको 'गुणस्तर' र 'जीवनोपयोगिता' मा जोड दिएर SDG 4 को लक्ष्य हासिल गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछ। उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजनाले स्थानीयस्तरमै यी नीतिहरूको सफल कार्यान्वयन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय शैक्षिक लक्ष्यहरूलाई सार्थक तुल्याउन खोजेको छ।

४) उर्लाबारी नगरपालिका नगर शिक्षा ऐन २०७९ र सोको नियमावली, २०७९

नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको शिक्षासम्बन्धी मौलिक हकहरूलाई उर्लाबारी नगरपालिकाभित्र व्यवहारमा उतार्नका लागि उर्लाबारी नगरपालिका नगर शिक्षा ऐन २०७९ र सोको नियमावली २०७९ तर्जुमा गरिएको छ। यी स्थानीय कानुनहरूले आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षामा सबैको सहज र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्दै शिक्षालाई लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यतामा आधारित, गुणस्तरीय, जीवनोपयोगी एवं प्रतिस्पर्धी बनाउने लक्ष्य लिएका छन्। उक्त ऐन र नियमावलीले गुणस्तरीय शिक्षाको सम्बन्धमा निम्न महत्त्वपूर्ण व्यवस्थाहरू समावेश गरेका छन्:

- शिक्षा प्राप्त गर्ने अधिकारलाई सबै बालबालिकाको आधारभूत अधिकारको रूपमा सुनिश्चित गरिएको छ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

- अनिवार्य तथा माध्यमिक तहसम्मको निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरी संविधानको मर्मअनुसार कुनै पनि बालबालिका शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित नहुने ग्यारेन्टी गरिएको छ।
- बाध्यात्मक अवस्थामा विद्यार्थीलाई शिक्षामा टिकाउनका लागि स्वास्थ्य उपचारको प्रबन्ध समेतको व्यवस्था गरी बालबालिकाको चौतर्फी विकासलाई प्राथमिकता दिइएको छ।
- बढ्दो बजारको मागअनुसार युवाहरूलाई प्रतिस्पर्धी बनाउन प्राविधिक शिक्षा सम्बन्धी व्यवस्थालाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति पनि ऐनमा समेटिएको छ।

यी व्यवस्थाहरूमार्फत नगरपालिकाले बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि आवश्यक गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण तयार गर्न आफ्नो संवैधानिक जिम्मेवारी पूरा गरेको छ।

५. छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि २०७९

उर्लाबारी नगरपालिकाको छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि, २०७९ अनुसार नगरपालिकाभित्रका मेधावी र आर्थिक रूपमा विपन्न विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिकप्राविधिक सहायता प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। /यस कार्यविधिले कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान संकाय, प्राविधिक धारमा अध्ययनरत (प्रत्येक वडाबाट २ जनाका दरले) र उर्लाबारी क्याम्पसमा पढ्ने २० जना विपन्न तथा जेहेन्दार विद्यार्थी गरी जम्मा ३८ वटा कोटा निर्धारण गरेको छ । यस कार्यविधिले विद्यार्थी छनौटको लागि आवेदन, कागजात प्रमाणीकरण (शैक्षिक प्रमाणपत्र, नागरिकता, विपन्नता /अपाङ्गता प्रमाण) योग्यता मूल्याङ्कन प्रक्रिया सुनिश्चित गरेको छ। वडा कार्यालय र समन्वय समितिले आवेदन प्राप्त गरी अन्तिम सूची तयार गर्ने जिम्मेवारी पाउँछन्। स्वीकृत छात्रवृत्ति रकम नगद वा बैंक मार्फत भुक्तानी गरिन्छ। साथै, नगरपालिकाले कार्यविधिको अनुगमन, सुधार तथा कारबाहीको व्यवस्था पनि गरेको छ, जसले छात्रवृत्ति वितरणलाई प्रभावकारी, समान तथा समावेशी बनाउँछ।

६. कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिले संघीय, प्रदेश र स्थानीय तहमा नीति, योजना तथा कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न प्रक्रिया निर्धारण गर्दछ। यसमा कार्यक्रम प्रस्तावआवेदन स्वीकृति/, बजेट विनियोजन, स्रोतको उपयोग, सञ्चालन, अनुगमन, मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने व्यवस्था समावेश छ। कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायहरूको कर्तव्य र जिम्मेवारी, समयसीमा, पारदर्शी प्रक्रिया, तथा समन्वय सुनिश्चित गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। साथै, कार्यक्रमको प्रभावकारिता, सहभागी निकाय र समुदायको सहभागिता, र नियमित अनुगमन प्रणालीलाई प्राथमिकता दिइएको छ, जसले लक्ष्य प्राप्ति र स्रोतको न्यायोचित प्रयोग सुनिश्चित गर्दछ ।

७. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक विकास तथा साक्षरता परियोजना २०८०-०८३

सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक विकास तथा साक्षरता परियोजना २०८०-०८३ ले विद्यालय शिक्षामा सबै अवस्थाका बालबालिकाको सहज र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने एक महत्वाकांक्षी लक्ष्य लिएको छ। यो परियोजना केवल भौतिक पहुँचमा मात्र सीमित नभई, प्रविधियुक्त सिकाइ वातावरण सिर्जना गरी शैक्षिक

गुणस्तरमा समयानुकूल सुधार ल्याउनमा केन्द्रित छ। यसको अर्को महत्वपूर्ण उद्देश्य विद्यार्थीमा भएको अन्तर्निहित प्रतिभाको प्रस्फुटन तथा विकास हुने वातावरण सिर्जना गर्नु हो, जसले गर्दा उनीहरूको शिक्षा जीवनोपयोगी बन्न सकोस्। साथै, विद्यालयको समग्र शैक्षिक सुशासन, पारदर्शिता र व्यवस्थापकीय पक्षमा समय सान्दर्भिक सुधार गर्नका लागि विद्यालयका सरोकारवालाहरू (शिक्षक, अभिभावक र व्यवस्थापन समिति) को क्षमता विकासमा पनि विशेष जोड दिइएको छ। यो परियोजना बालकेन्द्रित सुधारका अतिरिक्त निरक्षर प्रौढहरूलाई साक्षर बनाई उनीहरूलाई जीवनोपयोगी सीप प्रदान गर्ने साक्षरता कार्यक्रममार्फत सामुदायिक शिक्षाको पहुँच र सान्दर्भिकतालाई फराकिलो पार्न कटिबद्ध छ, जसले गर्दा शिक्षाको बहुआयामिक विकास सम्भव होस्।

८. स्थानीय तहको नीति कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिका २०८२-०८३

भौतिक पूर्वाधार, शैक्षिक गुणस्तर र प्रशासनिक सुशासनको क्षेत्रमा नगरपालिकाले शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार मर्मत, घेराबार, शुद्ध पिउने पानी, शौचालय र अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माण गर्दै शिक्षण संस्थालाई प्रविधिमैत्री बनाउने नीति लिएको छ । शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालय नक्सांकनका आधारमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात मिलान, स्वयंसेवक शिक्षक परिचालन, प्रधानाध्यापक र शिक्षकबीच कार्यसम्पादन करार, र शिक्षकको मूल्याङ्कनलाई पुरस्कार तथा सरुवासँग जोड्ने कडा व्यवस्था गरिएको छ । साथै, कक्षा ५ र ८ को नगरस्तरीय परीक्षालाई व्यवस्थित गर्ने, अनुमति नलिएका शैक्षिक संस्था सञ्चालनमा रोक लगाउने, संस्थागत विद्यालयको नियमन गर्ने र विज्ञहरूको रोष्टर तथा विभिन्न समितिहरूमार्फत विद्यालयको नियमित अनुगमन एवं सुपरिवेक्षण गरी जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने योजना अघि सारिएको छ ।

यसैगरी विद्यार्थी कल्याण, अतिरिक्त क्रियाकलाप र समावेशी शिक्षाको क्षेत्रमा विद्यार्थीको सर्वांगीण विकासका लागि विपन्न तथा सिमान्तकृत वर्गलाई छात्रवृत्ति, फरक क्षमता भएका बालबालिकाका लागि विशेष कार्यक्रम, र 'उपमेयरसँग बालबालिका कार्यक्रम अन्तर्गत मनोपरामर्श सेवा प्रदान गरिनेछ । दिवा खाजामा स्थानीय र पोसिलो खाना अनिवार्य गर्दै जंक फुड निषेध गरिएको छ भने विद्यार्थीमा नैतिकता र नेतृत्व विकास गर्न स्काउट, बाल क्लब परिचालन गर्नुका साथै लागुऔषध र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतना जगाइनेछ । पाठ्यक्रममा आधारित अतिरिक्त क्रियाकलाप (खेलकुद, योग, संगीत), भाषा संस्कृति संरक्षण र मदन भण्डारी प्लानेटोरियम निर्माण जस्ता योजनाहरू समावेश गर्दै परम्परागत विद्यालयहरूको संरक्षण गर्ने नीति समेत लिइएको छ ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

परिच्छेद ३ समीक्षा तथा परियोजना तर्जुमा प्रकृया

विगतको प्रयासको समिक्षा

आ.व. ०८१/०८२ बाट सुरु भएको गुणस्तरीय शिक्षा तथा साक्षरता परियोजनाको प्रस्ताव पेश गर्दा यस नगरक्षेत्र भित्रका विद्यालयहरुको शैक्षिक सुधार तथा साक्षरता अभिवृद्धि गर्नका लागि २६ वटा बुँदामा काम गर्ने गरी कार्यक्रम निर्धारण भएको र उक्त कार्यका लागि राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राप्त भएको ३ वर्षे विशेष अनुदानको रकम रु. ९९४०००००/- बाट विद्यालयहरुमा अधुरा रहेका भवनहरुको निर्माण, शौचालय निर्माण, घेराबाराको कार्य, जस्तापाता फेर्ने, खानेपानीको व्यवस्थापन, खेलकूद कार्यक्रम तथा प्रतिभा पहिचानका कार्यहरु गर्नुका साथै विद्यालयमा भएको विषयगत शिक्षकको अभावलाई न्युनिकण गर्नका लागि स्वयम् सेवक शिक्षकको अवधारणालाई समेत कार्यविधि निर्माण गरि यसको उचित व्यवस्थापन सुरु गरिएको छ यसबाट विद्यार्थीहरुको सामुदायिक विद्यालय प्रतिको आकर्षण बढ्नुका साथै सिकाइ उपलब्धी वृद्धि भई विद्यार्थीको भर्नादर र टिकाउदरमा समेत सुधार भएको देखिन्छ । विद्यालयमा प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाइका लागि शिक्षकहरुलाई कम्प्युटर सम्बन्धी तालिम, कम्प्युटर तथा प्रिन्टरको व्यवस्था, स्मार्ट बोर्ड, इ-हाजिरी सि सि क्यामरा जडान लगायतका कार्यहरु आंशिक रुपमा भएता पनि यसलाई थप व्यवस्थित गर्नुपर्ने देखिन्छ । प्रस्तावित कार्यक्रमहरु मध्ये शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकका लागि सीप तथा नेतृत्व विकास सम्बन्धी तालिम, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र पि टी ए का पदाधिकारीहरुलाई शैक्षिक सुधार, आर्थिक पारदर्शिता र व्यवस्थापकीय सीप विकासका लागि क्षमता विकास तालिमको आवश्यकता रहनुका साथै खेलकूद र अतिरिक्त क्रियाकलापका कार्यहरुलाई समेट्दै जानुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ । अन्य विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहको छः

- नीतिगत व्यवस्था, पूर्वाधार विकास र शैक्षिक सुधार अन्तर्गत उर्लाबारी नगरपालिकाले स्थानीय भौगोलिक विशेषता र आवश्यकतालाई समेटेर कक्षा १ देखि ८ सम्म "हाम्रो उर्लाबारी" नामक स्थानीय पाठ्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०८१ बाट कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि 'सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक विकास तथा साक्षरता परियोजना (२०८०-०८३)' सञ्चालनमा रहेको छ, जसअन्तर्गत विशेष अनुदानबाट प्राप्त पाँच करोड रुपैयाँ विद्यालयका भौतिक पूर्वाधार सुधारमा खर्च गरिएको छ । यस अन्तर्गत १३ वटा विद्यालयमा जस्तापाता फेर्ने, नुनसरी, सृजना र लक्ष्मी मा.वि.मा भवन निर्माण, विभिन्न विद्यालयमा शौचालय निर्माण, रङरोगन, र आईसीटी (ICT) ल्याब व्यवस्थापन जस्ता महत्वपूर्ण कार्यहरू सम्पन्न भएका छन् । साथै, विद्यालयहरूमा ई-हाजिरी अनिवार्य गरिएको छ र विद्यालय सुधार योजना तथा सामाजिक परीक्षणका कार्यहरूलाई नियमित गरिएको छ ।
- शैक्षिक सुचकांक र परीक्षा नतिजा अन्तरगत शैक्षिक वर्ष २०८० को तुलनामा २०८१ मा केही शैक्षिक सुचकहरूमा सुधार देखिएको छ। कक्षा १ मा भर्ना हुने नवप्रवेशीहरूमा पूर्व प्राथमिक शिक्षाको अनुभव ८२.९ प्रतिशतबाट बढेर ८८.४ प्रतिशत पुगेको छ भने माध्यमिक तहको खुद भर्नादर ५१.४ बाट बढेर ५४.५ प्रतिशत पुगेको छ । परीक्षा नतिजाको हकमा, सामुदायिक विद्यालयहरूको एस.इ.इ. (SEE) २०८१ को औसत उत्तीर्ण प्रतिशत ६६.६७ प्रतिशत रहेको छ

भने संस्थागत विद्यालयहरूको ९८.१९ प्रतिशत रहेको छ । कक्षा १२ को नतिजामा भने राधिका माध्यमिक विद्यालय र मोरङ मोडल आवासीय मा.वि.मा विद्यार्थी संख्या र उत्तीर्ण संख्या उच्च देखिएको छ ।

- विद्यार्थी प्रोत्साहन, छात्रवृत्ति र स्वास्थ्य सुविधा अन्तरगत नगरपालिकाले शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्न विभिन्न प्रकारका छात्रवृत्तिहरू वितरण गरेको छ। दलित, छात्रा, अपाङ्गता भएका, र विपन्न वर्गका विद्यार्थीहरूका लागि कुल १६,६०,८०० रुपैयाँ बराबरको छात्रवृत्ति वितरण गरिएको छ, जसमा क्याम्पस स्तरका र प्राविधिक धारका विद्यार्थीहरूका लागि विपन्न तथा जेहेन्दार छात्रवृत्ति समेत समावेश छ ।
- किशोरीहरूको स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राख्दै संघीय सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गत २१ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा सेनेटरी प्याड र प्याड डिस्पोजल मेसिनहरू वितरण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिएको छ । यसका अलावा दिवा खाजा र निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरणका कार्यक्रमहरू पनि सञ्चालनमा रहेका छन् ।
- वित्तीय प्रगति र सुशासन अन्तरगत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा शिक्षा क्षेत्रका लागि विनियोजित बजेटको खर्च प्रगति सन्तोषजनक देखिएको छ। संघीय विशेष अनुदान तर्फ ९६.४३ प्रतिशत र संघीय सशर्त कार्यक्रम तर्फ ८८.७२ प्रतिशत बजेट खर्च भएको छ । आन्तरिक स्रोततर्फ पनि ८८.८३ प्रतिशत रकम खर्च भएको देखिन्छ ।
- सुशासन प्रवर्धनका लागि सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा सामाजिक परीक्षण सम्पन्न भएको छ भने अन्तिम लेखा परीक्षणको कार्य बाँकी रहेको छ । नगर शिक्षा समितिको बैठक नियमित रूपमा बसी शुल्क निर्धारण, कक्षा थप सिफारिस, र दरबन्दी मिलान जस्ता महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरिएको छ ।

माथि उल्लेख गरिएका उपलब्धीका बावजुद गुणस्तरिय शिक्षा तथा साक्षरताको उद्देश्य प्राप्तिका सन्दर्भमा केही गम्भीर समस्याहरू पहिचान गरिएका छन्। शाखामा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि कोठाको अभाव, कर्मचारी तथा शिक्षक दरबन्दीको न्यूनता, र विषयगत शिक्षकको अभाव मुख्य चुनौतीका रूपमा रहेका छन् । साथै, धेरै विद्यालयहरूमा बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री भौतिक संरचनाको कमी महसुस गरिएको छ । यी समस्याहरूको समाधानका लागि शिक्षा शाखाका लागि छुट्टै कोठाको व्यवस्था गर्ने, दरबन्दी नभएका विद्यालयहरूमा निजी स्रोत वा आन्तरिक मिलानबाट शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने, र विद्यालय भवनहरूलाई क्रमशः बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री बनाउँदै लैजाने उपायहरू प्रस्ताव गरिएको छ ।

लक्ष्य तथा उपलब्धी

विगतक प्रयासका आधारमा देहायका उपलब्धीहरु तथ्यांकीय रुपमा प्रस्तुत गरिएको छः

क्र.सं.	शीर्षक	विगतका प्रयासको लक्ष्य	हासिल उपलब्धि
१	नीतिगत व्यवस्था र	स्थानीय पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने।	कक्षा १ देखि ८ सम्म "हाम्रो उर्लाबारी" नामक स्थानीय पाठ्यक्रम शैक्षिक वर्ष २०८१ बाट कार्यान्वयनमा ल्याइयो।

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

	शैक्षिक सुधार		
२	भौतिक पूर्वाधार विकास	सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार सुधार गर्ने।	'सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक विकास तथा साक्षरता परियोजना (२०८०-०८३) अन्तर्गत विशेष अनुदानबाट पाँच करोड रुपैयाँ भौतिक पूर्वाधार सुधारमा खर्च गरियो। यस अन्तर्गत १३ वटा विद्यालयमा जस्तापाता फेर्ने, भवन निर्माण, शौचालय निर्माण, रङरोगन, र आईसीटी (ICT) ल्याब व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरू सम्पन्न गरियो।
३	शैक्षिक सूचकांक	भर्ना दरमा सुधार ल्याउने।	कक्षा १ मा भर्ना हुने नवप्रवेशीहरूमा पूर्व प्राथमिक शिक्षाको अनुभव ८२.९% बाट बढेर ८८.४% पुग्यो। माध्यमिक तहको खुद भर्नादर ५१.४% बाट बढेर ५४.५% पुग्यो।
४	परीक्षा नतिजा (SEE)	गुणस्तर वृद्धि गर्ने।	सामुदायिक विद्यालयहरूको एस.इ.इ. (SEE) २०८१ को औसत उत्तीर्ण प्रतिशत ६६.६७% रह्यो (संस्थागत विद्यालयहरूको ९८.१९%)।
५	विद्यार्थी प्रोत्साहन र स्वास्थ्य सुविधा	छात्रवृत्ति वितरण र स्वास्थ्य सुनिश्चित गर्ने।	कुल १६,६०,८०० रुपैयाँ बराबरको छात्रवृत्ति (दलित; छात्रा, अपाङ्गता भएका, विपन्न वर्गका विद्यार्थी र प्राविधिक धारका लागि) वितरण गरियो। २१ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा सेनेटरी प्याड र प्याड डिस्पोजल मेसिनहरू वितरण गरियो।
६	वित्तीय प्रगति	विनियोजित बजेटको प्रभावकारी खर्च गर्ने।	संघीय विशेष अनुदान तर्फ ९६.४३% र संघीय सशर्त कार्यक्रम तर्फ ८८.७२% बजेट खर्च भयो। आन्तरिक स्रोततर्फ पनि ८८.८३% रकम खर्च भएको देखिन्छ।
७	शैक्षिक सुशासन	सामाजिक परीक्षण र लेखा परीक्षण गर्ने।	सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा सामाजिक परीक्षण सम्पन्न भएको छ। नगर शिक्षा समितिको बैठक नियमित बसी शुल्क निर्धारण, कक्षा थप सिफारिस, र दरबन्दी मिलान जस्ता महत्वपूर्ण निर्णयहरू गरियो। विद्यालयहरूमा ई-हाजिरी अनिवार्य गरियो।
८	प्रशासनिक समस्याको पहिचान	(समस्याको पहिचान मात्र)	शिक्षा शाखामा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि कोठाको अभाव, कर्मचारी तथा शिक्षक दरबन्दीको न्यूनता, र विषयगत शिक्षकको अभाव मुख्य चुनौतीका रूपमा पहिचान गरिएका छन्। साथै, धेरै विद्यालयहरूमा बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री भौतिक संरचनाको कमी महसुस गरिएको छ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

अप्राप्त लक्ष्य (Unachieved goal of Quality education and literacy project)

विगतको आर्थिक वर्षमा उर्लाबारी नगरपालिकाले स्थानीय पाठ्यक्रमको सफल कार्यान्वयन, भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा उल्लेखनीय भौतिक तथा वित्तीय प्रगति (संघीय विशेष अनुदान तर्फ ९६.४३%) र भर्ना दरमा सामान्य सुधार (माध्यमिक तहको खुद भर्नादर ५१.४% बाट ५४.५% पुऱ्याउने) जस्ता क्षेत्रमा उपलब्धि हासिल गरे तापनि, गुणस्तरीय शिक्षाको संवैधानिक मर्मलाई पूर्ण रूपमा साकार पार्न तथा गुणस्तरीय शिक्षा तथा साक्षरता परियोजनाको निम्न प्रमुख लक्ष्यहरू अपूर्ण रहेका छन्, जसलाई आगामी दुईवर्षे परियोजनाले सम्बोधन गर्नेछ।

- कमजोर सिकाई उपलब्धिमा उल्लेख्य सुधारः
  - ग्यापः सामुदायिक विद्यालयहरूको SEE नतिजा ६६.६७% मा सीमित हुनु र खासगरी गणित, विज्ञान तथा अङ्ग्रेजी विषयमा सिकाई उपलब्धि राष्ट्रिय औसतभन्दा कम रहनुले 'गुणस्तरीय शिक्षा' को लक्ष्य अपूरो छ।
  - लक्ष्यः परियोजना अवधिभित्र आधारभूत तथा माध्यमिक तहको सिकाई उपलब्धिमा कम्तीमा २० प्रतिशतले वृद्धि गर्ने।
- शैक्षिक पहुँच र स्थायित्व (टिकाउ दर) को सुनिश्चितताः
  - ग्यापः लक्षित वर्ग (दलित, सीमान्तकृत, अपाङ्गता भएका) को उच्च शिक्षामा पहुँच कम रहनु र आधारभूत तह पार गरेपछि माध्यमिक तहमा विद्यालय छाड्ने दर अझै उच्च हुनु।
  - लक्ष्यः शैक्षिक पहुँच तथा स्थायित्व (भर्ना दर र टिकाउ दर) लाई समग्रमा ९५ प्रतिशतभन्दा माथि पुऱ्याउने।
- शैक्षिक सुशासनको पूर्ण स्थापना र क्षमता विकासः
  - ग्यापः नगरपालिकाको शिक्षा शाखामा कर्मचारी तथा शिक्षक दरबन्दीको न्यूनता, विषयगत शिक्षकको अभाव, र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निष्क्रियताका कारण कमजोर अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली कायम हुनु।
  - लक्ष्यः विद्यालयको शैक्षिक सुशासनमा व्यापक सुधार गर्दै प्रधानाध्यापक र शिक्षकको शैक्षिक नेतृत्व तथा विषयगत क्षमता विकास गरी दरबन्दी मिलानको चुनौतीलाई पूर्ण रूपमा सम्बोधन गर्ने।
- बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा प्रविधिमैत्री पूर्वाधारको विकासः
  - ग्यापः धेरै विद्यालयमा बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री भौतिक संरचनाको कमी हुनु, साथै शिक्षण सिकाईमा ICT (सूचना तथा सञ्चार प्रविधि) को न्यून प्रयोग हुनु।
  - लक्ष्यः शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा ICT को प्रभावकारी प्रयोगका लागि पूर्वाधार निर्माण र शिक्षक क्षमता अभिवृद्धि गरी बालमैत्री स्थानीय शासनलाई प्रवर्द्धन गर्ने।

तसर्थ, उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना (२०८३/०८४-२०८४/०८५) ले विगतका प्रयासहरूबाट प्राप्त उपलब्धिको जगमा टेकेर, माथि उल्लेखित बाँकी रहेका लक्ष्यहरूको प्राप्तिका लागि विस्तृत रणनीति, कार्यक्रम र क्रियाकलापहरू (परिच्छेद ३) तर्जुमा गरेको छ, जसको कार्यान्वयन मार्फत् आगामी दुई वर्षभित्र शिक्षाको मौलिक हकलाई वास्तविक अर्थमा सार्थक बनाइनेछ।

परियोजना तर्जुमा प्रकृया

परियोजना निर्माण प्रक्रियाको पहिलो चरणको रूपमा, सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक विकास तथा साक्षरता परियोजना, २०८३ २०८४र२०८४ २०८५ (शैक्षिक गुणस्तर सुधार तथा साक्षरता कार्यक्रम) को ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र विधि तयारी तथा कार्ययोजना स्वीकृति का लागि उर्लाबारी नगरपालिकाका नगर प्रमुख, नगर उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, योजना अधिकृत, शिक्षा अधिकृत, आन्तरिक लेखापरीक्षण अधिकृत र शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरूबिच एक दिने गोष्ठीमा बृहत् छलफल तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो। उक्त कार्यक्रमबाट परियोजनाका उद्देश्य र कार्यान्वयनको क्षेत्र निर्धारण, कार्यक्रमहरूको वर्गीकरण, प्राथमिकताका क्षेत्रहरू निर्धारण, परियोजनाको ढाँचा निर्धारण र कार्यक्रम सम्पन्न गर्न लाग्ने बजेट तथा समय सीमा निर्धारण गरी अन्तिम रूप दिइएको थियो।

दोस्रो चरणमा स्थलगत अनुगमन सञ्चालन गरी उर्लाबारी नगरपालिका अन्तर्गत परियोजना कार्यान्वयन क्षेत्रका सामुदायिक (२१ ओटा) एवं धार्मिक (४ ओटा) गरी कुल २५ ओटा विद्यालय मध्येबाट ९ ओटा विद्यालयहरूको सूची तयार गरियो। यस चरणमा छनोट गरिएका विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूसँग शैक्षिक सूचना सङ्कलन फारामसम्बन्धी अभिमुखीकरण र छलफल गरी स्थलगत अनुगमन कार्ययोजना निर्माण गरियो। विज्ञ समूहबाट ती विद्यालयहरूमा अनुगमन भ्रमण गरी शैक्षिक सूचना सङ्कलन फाराम प्रयोग गरियो र विद्यालयका प्रमुख, सरोकारवालाहरू, विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षक अभिभावक संघका पदाधिकारीहरू, अभिभावक प्रतिनिधि, प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यालय कर्मचारी र विद्यार्थी प्रतिनिधिहरूसँग अन्तर्क्रिया गरी आवश्यकताको पहिचान तथा वास्तविक शैक्षिक समस्या पत्ता लगाउने कार्य गरियो। यसरी संकलित सल्लाह र सुझावबाट आएका विषयवस्तुहरूलाई परियोजना प्रस्तावमा समेट्ने प्रयास गरिएको थियो।

तेस्रो चरणमा सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया र छलफल मा उर्लाबारी नगर क्षेत्रका सामुदायिक एवं धार्मिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक एवं विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षहरू तथा यस क्षेत्रमा सफल अभ्यास भएका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयका प्रधानअध्यापक र प्रिन्सिपलहरूसँग एक दिने गोष्ठीमा बृहत् छलफल गरी उनीहरूले गरेका राम्रा अभ्यासहरूलाई परियोजना प्रस्तावमा समेट्ने प्रयास गरियो। साथै, उर्लाबारी नगरकार्यपालिकाका पदाधिकारीहरू, नगर शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरू र कार्यालय प्रमुख एवम् सम्बन्धित शाखा प्रमुखहरूसँग परियोजना प्रस्तावमा उल्लेख गर्नुपर्ने विषयवस्तुको बारेमा विस्तृत छलफल गरी थप सुझाव प्राप्त गरिएको थियो, जसले सबै शैक्षिक सरोकारवालाहरूको सहभागिता सुनिश्चित गरेको थियो।

चौथो चरणमा तथ्याङ्क व्यवस्थापन (Primary Data & Secondary Data) सङ्कलन, प्रशोधन तथा विश्लेषण मा संस्थाका विज्ञहरूले तयार पारेको विद्यालय शैक्षिक सूचना सङ्कलन फाराम प्रयोग गरी आवश्यक प्राथमिक

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

तथ्याङ्क, सूचना वा विवरण सङ्कलन गरियो। प्राथमिक स्रोतहरूमा विद्यालय शैक्षिक सूचना सङ्कलन फाराम र अन्य सर्वेक्षणहरू (जानिफकार तथा लक्षित समूहसँग अन्तर्क्रिया, छलफल, सहभागितामूलक लेखाजोखा) थिए। द्वितीय स्रोतहरूका रूपमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका प्रतिवेदन, शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकाशित IEMIS लगायतका शैक्षिक सूचनाहरू, उर्लाबारी नगरपालिकाको नगर पार्श्वचित्र २०७६, नगरविकास योजना आ.व.२०८२/०८३ को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, शैक्षिक स्थिति प्रतिवेदन, विभिन्न आवधिक योजनाहरू र आधिकारिक प्रकाशनहरू प्रयोग गरिएका थिए। संकलित तथ्याङ्कलाई MS Excel सिटमा प्रशोधन गरी तथ्याङ्क शास्त्रीय विधिबाट विज्ञद्वारा विश्लेषण गरियो र प्राप्त सूचनाहरूलाई विषय सूचीअनुसार क्षेत्रगत, लैङ्गिक तथा सामाजिक आधारमा खण्डीकृत गरी उपयुक्त तालिका, सूचकाङ्क, रेखाचित्र, नक्शा वा अन्य उपयुक्त स्वरूपमा प्रस्तुत गरियो। विश्लेषणका क्रममा सम्भव भएसम्म सूचनालाई कम्तीमा दुई समयको अन्तरालमा वा केन्द्रीय विवरणसँग तुलना गरी प्रस्तुत गरिएको थियो।

पाचौं चरणमा परियोजना/कार्यक्रम प्रस्तावको मस्यौदा लेखन तथा तयारी कार्य सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक विकास तथा साक्षरता परियोजना, २०८३-०८५ को ढाँचा, स्थलगत अनुगमन, सरोकारवालाहरूसँगको अन्तरक्रिया/छलफल र तथ्याङ्क सङ्कलन तथा विश्लेषण प्रक्रियाको अन्तिम परिणाममा आधारित थियो। यसमा विव्यस, शिअसं., प्रधानाध्यापक, पेशागत संघसंस्थाहरू, शिक्षक तथा कर्मचारीबाट प्राप्त सुझाव तथा प्रतिक्रियाहरू, विद्यालयहरूको निरीक्षण तथा अनुगमन समितिको प्रतिवेदन, र उर्लाबारी नगरपालिकाको नगर शिक्षा समिति, सामाजिक विकास समिति, कार्यपालिकासहितको प्राप्त सुझाव तथा प्रतिक्रियाहरूलाई नीतिगत आधारका रूपमा समावेश गरियो। तथ्याङ्क विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनालाई क्षेत्रगत, लैङ्गिक तथा सामाजिक आधारमा खण्डीकृत गरी तार्किक सम्बन्धको आधारमा क्रमबद्ध तरिकाले प्रस्तुत गरियो र अधुरो, अस्पष्ट वा विरोधाभासपूर्ण विवरण देखिएमा सरोकारवालासँग पुनः छलफल गरी निक्यौल गरिएको थियो। परियोजनालाई बुझ्न र प्रयोग गर्न सजिलो हुने गरी उपयुक्त भाग, खण्ड र उपखण्डमा विभाजन गर्नुका साथै प्रयोग गरिएका औजारहरूलाई अनुसूचीमा र दस्तावेजहरूको विवरणलाई सन्दर्भ सामग्रीको सूचीमा राखिएको थियो।

छैठौं चरणः परियोजना र कार्यक्रमको मस्यौदा प्रस्तावमाथि छलफल र पृष्ठपोषण तथा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन का लागि निर्धारित ढाँचामा पहिलो मस्यौदा तयार भएपश्चात् नगरपालिकामा कम्तीमा एक दिने कार्यशालाको आयोजना गरियो। नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा भएको यस कार्यशालामा संलग्न संस्थाका विज्ञ टोलीमार्फत मस्यौदाका प्रमुख विषय तथा सूचना विवरण प्रस्तुत गरियो। कार्यशालामा प्रस्तुत भएका सूचना तथा विवरणहरूको शुद्धता र तथ्य यकिन गरी सुधारका लागि सुझाव सङ्कलन गर्ने, परियोजनारकार्यक्रमको मस्यौदाले समेट्न नसकेका विषय क्षेत्र वा परिमार्जन गर्नुपर्ने पक्षहरू समावेश गर्न सुझाव आदानप्रदान गर्ने, तथ्याङ्क सूचना तथा विवरणहरूको अन्तरसम्बन्ध र तुलनात्मक पक्षहरू यकिन गर्ने, र कार्यक्रम प्रकाशन पश्चात यसका विवरणहरू योजना तर्जुमा, विकास निर्माण, सेवा प्रवाह, कार्य सम्पादन र नतिजा अनुगमनमा उपयोग गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्ने कार्य गरिएका थिए। समूहगतरूपमा

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

छलफलबाट प्राप्त सुझाव एवं मार्गदर्शनलाई पूर्ण रूपमा लिपिबद्ध गरी परियोजनारकार्यक्रमलाई अन्तिम रूप दिइएको थियो।

सातौं चरणः परियोजनारकार्यक्रमको अन्तिम प्रस्ताव तयारी मा कार्यशालाबाट प्राप्त भएका सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी प्रस्तावलाई अन्तिम रूप दिई प्रकाशन गरिएको थियो। यस क्रममा मस्यौदा प्रतिवेदनमा परिमार्जन गर्नुपर्ने विषयहरू र कार्यशालाबाट प्रस्तुत सुझावहरू बारे सम्बन्धित सरोकारवालासँग आवश्यकतानुसार पुनःपरामर्श गरी परियोजनालाई पूर्णता दिइयो। साथै, परियोजनाको स्तरीयता र गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि विज्ञहरूका सुझावहरूलाई समेत ध्यान दिई समावेश गरिएको थियो।

आठौं चरणः परियोजनारकार्यक्रमको प्रवोधीकरण तथा हस्तान्तरण का लागि अन्तिम प्रस्ताव तयार भइसकेपछि नगर शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरूलाई परियोजना प्रस्तावभित्रका मुख्य मुख्य अङ्गहरूको जानकारी गराइएको थियो। परियोजनारप्रस्तावको अन्तिम प्रस्तावको विद्युतीयप्रति तयार भई सकेपछि सो प्रतिवेदनलाई नगरपालिकामा सार्वजनिक गरी आवश्यकता अनुसार छाँयाप्रति, विद्युतीय वा छापा माध्यमबाट प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको थियो।

समस्याको पहिचान

नेपालको संविधानले शिक्षालाई मौलिक हकका रूपमा स्थापित गरे तापनि, उर्लाबारी नगरपालिकाभित्र गुणस्तरीय शिक्षाको पूर्ण प्रत्याभूति गर्न पाँच मुख्य आयामहरूमा गम्भीर समस्या र चुनौतीहरू विद्यमान छन्। यी चुनौतीहरूको वस्तुनिष्ठ पहिचान नै आगामी परियोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको आधार हो।

१. शैक्षिक पहुँच, स्थायित्व र समताका चुनौतीहरूः

नगरपालिकाभित्र गरिब, सीमान्तकृत, अपाङ्गता भएका बालबालिका र दलित समुदायका लक्षित समूहहरूको विद्यालयमा भर्ना दर सन्तोषजनक भए तापनि उनीहरूको निरन्तरता र उच्च शिक्षामा पहुँचमा ठूलो असमानता देखिएको छ। विशेषगरी, आधारभूत तह पार गरेपछि माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा विद्यार्थीहरूले विद्यालय छाड्ने दर अझै उच्च छ, जसका लागि गरीबी, बालश्रम र सामाजिक-सांस्कृतिक कारणहरू जिम्मेवार छन्। यसका साथै, विभिन्न कारणले विद्यार्थीहरू एक विद्यालयबाट अर्को पालिकामा स्थानान्तरण हुने दरले शैक्षिक निरन्तरतामा असर पारेको छ भने बालमैत्री कक्षाकोठा, उपयुक्त शौचालयको अभाव र विभेदकारी व्यवहारका कारण सीमान्तकृत बालबालिकाका लागि विद्यालय वातावरण सहज हुन सकेको छैन।

२. शिक्षण सिकाइको गुणस्तर र सिकाई उपलब्धिमा कमीः

भौतिक पूर्वाधारमा गरिएको लगानी र शिक्षक संख्याको वृद्धिले मात्र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार नआएको तथ्य विद्यार्थीको कमजोर सिकाई उपलब्धिले पुष्टि गर्दछ। नगरका अधिकांश विद्यालयमा कक्षागत र

विषयगत रूपमा (विशेषगरी गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजीमा) विद्यार्थीको नतिजा राष्ट्रिय औसतभन्दा कम छ। यसको प्रमुख कारण शिक्षकहरूले अझै पनि बालमैत्री, रचनात्मक र क्रियाकलापमा आधारित शिक्षण सिकाइ विधि प्रयोग नगरी परम्परागत व्याख्यान विधिमा निर्भर रहनु हो। यसका अतिरिक्त, स्थानीय आवश्यकता, संस्कृति र जीवनोपयोगी सीपहरू समावेश भएको पाठ्यक्रमको विकास र कार्यान्वयन हुन नसक्नुका साथै, मूल्याङ्कन प्रणाली केवल परीक्षामा केन्द्रित हुँदा विद्यार्थीको वास्तविक सिकाई स्तर मापनमा समस्या आएको छ।

३. शिक्षक तथा कर्मचारीको क्षमता विकास र व्यवस्थापनमा समस्याः

शिक्षाको गुणस्तर शिक्षकको क्षमतामा निर्भर रहने भए तापनि, शिक्षकहरू आफ्नो विषयगत क्षेत्रमा पर्याप्त तालीम र क्षमता विकासको अवसरबाट वञ्चित रहेका छन्, जसले गर्दा नयाँ पाठ्यक्रम र शिक्षण प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने क्षमतामा कमी आएको छ। साथै, समयमा वृत्तिविकासको अवसर र कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहनको अभावले शिक्षक तथा कर्मचारीको उत्प्रेरणामा ह्रास आएको छ। विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्या र विषयगत आवश्यकताका आधारमा शिक्षकको दरबन्दी मिलान कार्य अझै वैज्ञानिक र प्रभावकारी हुन सकेको छैन भने विद्यालय प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिमा शैक्षिक नेतृत्व तथा व्यवस्थापकीय क्षमता विकासको आवश्यकता रहेको छ।

४. भौतिक पूर्वाधार र सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को अभावः

गुणस्तरीय शिक्षण सिकाइका लागि आवश्यक बालमैत्री कक्षाकोठा, पर्याप्त फर्निचर, पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला, शुद्ध खानेपानी र विशेषगरी छात्राहरूका लागि उपयुक्त शौचालयजस्ता भौतिक पूर्वाधारको अभाव धेरै विद्यालयहरूमा विद्यमान छ। यद्यपि विद्यालयहरूमा इन्टरनेट, कम्प्युटर र प्रोजेक्टरजस्ता उपकरणको व्यवस्था भए तापनि शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को प्रयोग अत्यन्त न्यून छ, जसको कारण प्रभावकारी प्रयोग गर्ने शिक्षकको क्षमता अपर्याप्त हुनु हो। कक्षाकोठामा उपयुक्त सन्दर्भ सामग्री, शैक्षिक खेलौना र सिकाइ सामग्रीहरूको उपलब्धता कम हुँदा शिक्षण सिकाइ नीरस र सैद्धान्तिक मात्र हुने गरेको छ।

५. शैक्षिक सुशासन र सरोकारवालाको भूमिकामा अस्पष्टताः

स्थानीय सरकारको एकल अधिकार सूचीमा रहेको शिक्षा क्षेत्रमा प्रभावकारी सुशासन कायम हुन सकेको छैन। नगरपालिका शिक्षा शाखाबाट विद्यालयहरूको नियमित निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रभावकारी नहुँदा प्राप्त नतिजाको आधारमा सुधारात्मक कार्ययोजना लागु गर्ने परिपाटी कमजोर छ। विद्यालय व्यवस्थापन समिति र अभिभावक सङ्घको भूमिका केवल औपचारिकतामा सीमित हुनु र विद्यालयको शैक्षिक तथा वित्तीय सुशासन कायम गर्नमा सक्रिय सहभागिता र जवाफदेहिताको कमी देखिनु अर्को प्रमुख चुनौती हो। स्थानीयस्तरमा शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि सरकारी श्रोतका अतिरिक्त गैर-सरकारी संस्था, निजी क्षेत्र र सामुदायिक श्रोतको परिचालन प्रभावकारी हुन सकेको छैन भने शिक्षासम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, भण्डारण र विश्लेषणको एकीकृत प्रणाली व्यवस्थित नहुँदा निर्णय निर्माण प्रक्रिया तथ्यमा आधारित हुन सकेको छैन।

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारको विवरण:

उर्लाबारी नगरपालिकाको अनुगमन टोलीद्वारा स्थलगत अनुगमन गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन अनुसार यस नगरपालिका भित्र संचालित सामुदायिक तथा धार्मिक विद्यालयहरूको वर्तमान भौतिक पूर्वाधारको अवस्थाका देहाय बमोजिम रहेको छ:

क्र.सं	विद्यालयको नाम	भौतिक अवस्था (मौजुदा र आवश्यक समेत)									
		भवन	कक्षाकोठा मर्मत गर्नुपर्ने	कक्षा कोठा पर्याप्तता र थप गर्नुपर्ने संख्या	शौचालय को पर्याप्तता र थप गर्नुपर्ने कोठा संख्या	खानेपानी (व्यवस्थित /आवश्यक)	घेराबारा/ भएको र आवश्यक	स्मार्ट बोर्ड/भए को र आवश्यक	पुस्तकालय (मौजुदा/ आवश्यक)	स्कुल भेन	गणित प्रयोगशाला
१	श्री शारदा मा.वि.	६	२	२	पर्याप्त	व्यवस्थित	१	भएको	भएको	१	नभएको
२	श्री नुनसरी आ.वि.	३	पर्याप्त		पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
३	श्री लक्ष्मी मा.वि.-१	५	पर्याप्त	२	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	१	१	१	नभएको
४	श्री बालज्योती आ.वि.	३	पर्याप्त		पर्याप्त	१	भएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
५	श्री सुनझोडा मा.वि.	४	पर्याप्त	२	२	१	भएको	नभएको	भएको	१	नभएको
६	श्री सुनपकुवा मा.वि.	५	पर्याप्त		२	१	भएको	१	१	१	नभएको
७	श्री सरस्वती आ.वि.	३	२	पर्याप्त	पर्याप्त		भएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
८	श्री शान्ती आ.वि.	३	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	१	भएको	भएको	नभएको	नभएको	नभएको
९	श्री दुर्गा मा.वि. उर्लाबारी	५	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	भएको	नभएको	१
१०	श्री भानु आ.वि.	३	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको		भएको	नभएको	नभएको
११	श्री सृजना आ.वि.	३	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

१२	श्री राधिका मा.वि.-६	८	पर्याप्त	२	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	भएको	भएको	नभएको
१३	श्री राधिका मा.वि.-७	५	२	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	नभएको	१	नभएको	नभएको
१४	श्री लक्ष्मी मा.वि.-८	४	२	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	१	नभएको	नभएको
१५	श्री अरनिको मा.वि.-८	६	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	१	भएको	भएको	नभएको	१
१६	श्री बहादुरबाबा चौधरी आ.वि.	३	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	नभएको	भएको	नभएको	नभएको
१७	श्री शान्ती क्षेत्र आ.वि.	४	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	नभएको	भएको	१	नभएको
१८	श्री सार्वजनिक मा.वि.	५	पर्याप्त	२	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
१९	श्री महाराज आ.वि.	४	२	पर्याप्त	पर्याप्त	१	भएको	भएको	नभएको	नभएको	नभएको
२०	श्री प्रभात आ.वि.	३	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
२१	श्री राजघाट आ.वि.	४	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	भएको	नभएको	नभएको
२२	श्री वेदव्यास वैदिक सनातन गुरुकुलम	२	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
२३	श्री बौद्ध गुम्बा	१	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
२४	श्री नवनाथ सिद्ध गुरु गोरक्षनाथ	१	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	भएको	नभएको	नभएको	नभएको
२५	श्री तजबिदुल मदरसा	३	पर्याप्त	पर्याप्त	पर्याप्त	व्यवस्थित	भएको	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
जम्मा		९६	१०	१०	४	५	२	२	४	५	२

सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको विवरण विद्यालयगत रुपमा देहाय अनुसार रहेको छः

विद्यालयको नाम र ठेगाना	कि.नं	क्षेत्रफल	विद्यालयको नाममा दर्ता कायम भए/नभएको	जग्गाको प्रयोगको अवस्था
राधिका मा.वि. उर्लाबारी ७	१०४ मधु ५/६	१-२-९	भएको	प्रयोगमा आएको
लक्ष्मी मा.वि. उर्लाबारी ८	५४४	०-२-०	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
	२८५	०-३-२	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
	३७०	०-०-१०	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
	३७१	०-०-१०	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
	१५४०	०-०-६-२	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
सुनझोडा मा.वि. उर्लाबारी २	८ क/४६१	०-३-०	भएको	भवन
	८क/६९३	०-०-८.५-०	भएको	भवन
	८क/९१०	०-०-१०-०	भएको	भवन
	...	४-१०-०-०	नभएको	विद्यालयको प्रयोगात्मक भवन/विद्यालय आफैंले खती
	...	१-०-०-०	नभएको	खेल मैदान
सार्वजनिक मा.वि. उर्लाबारी ९	८घ/४३९	०-१०-०	भएको	भवन बनेको
	८घ/८७	०-४-१०	दर्ता हुन बाँकि	भवन बनेको
	३८१	१५५२० वर्गमिटर	भएको	हाल मावा खोला रहेको छ ।
	३८३	४५०० वर्गमिटर	भएको	हाल मावा खोला रहेको छ ।
दुर्गा मा.वि. उर्लाबारी ३	२४५	०-१९-१७	भएको	भवन रहेको

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

शारदा मा.वि. उर्लाबारी १	४० (सा.कि.नं ५५५६)	०१/१४/१९७०	भएको	विद्यालय भवन तथा खेलमैदान
सुनपकुवा मा.वि. उर्लाबारी २	३७९	१-२-१०	भएको	खेलमैदान
	एलानी	१-३-०	नभएको	विद्यालय रहेको
	एलानी	१० धुर	नभएको	विद्यालय रहेको
अरनिको मा.वि. उर्लाबारी ८	४४/१४१	०-८-०	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
	३/११	४-१८-८	भएको	भवन/विद्यालय
	५५	२-१५-५-१-२	भएको	प्रयोगमा रहेको खेती
राधिका मा.वि. उर्लाबारी ६				
	४८	१-१०-५	नभएको	प्रयोग भएको
	४९	०-३-१०	नभएको	प्रयोग भएको
	५६	१-११-६	भएको	प्रयोग भएको
	९०	२-५-१०	नभएको	प्रयोग भएको
	११४	१-६-१५	भएको	प्रयोग भएको
	१२२	५-१९-३.५	भएको	प्रयोग भएको
	१२३	०-१३-०	भएको	प्रयोग भएको
नुनसरी आ.वि. उर्लाबारी १	...	५ कठ्ठा	नभएको	विद्यालय रहेको
	...	१ कठ्ठा २ धुर	नभएको	विद्यालय रहेको
	...	३ धुर	नभएको	विद्यालय रहेको
	२८९	५ रोपनी	भएको	प्रयोगमा नभएको
सरस्वती आ.वि. उर्लाबारी २	३५६	२ कठ्ठा	भएको	प्रयोगमा रहेको
	४४७	२ कठ्ठा	भएको	प्रयोगमा रहेको
	५५६	११ धुर	भएको	प्रयोगमा रहेको
	५५८	९ धुर	भएको	प्रयोगमा रहेको
	८३८	१ कठ्ठा	भएको	प्रयोगमा रहेको
	९२९	१ कठ्ठा ५ धुर	भएको	प्रयोगमा रहेको
	५५७	९ धुर	भएको	प्रयोगमा रहेको
	५६७	१ कठ्ठा ६ धुर	भएको	प्रयोगमा रहेको
	५६६	१ कठ्ठा	भएको	प्रयोगमा रहेको
महाराज आ.वि. उर्लाबारी ९	४ ज/४३	०१/१६/२००५	भएको	खेती

	४ ज/४७	०२/०२/२०१०	भएको	खेती
	४ ज/४८	०-०४-१०	भएको	खेती
	५ ड/१६४	००-०२-२	भएको	भवन
	५ ड/ १६६	००-०२-१८	भएको	भवन
	५ ड/२२४	००-००-२.५	भएको	भवन
	५ ड/४०	००-१२-१०	नभएको	खेल मैदान
	५ ड/४१	००-०७-००	नभएको	खेल मैदान
	५ ड/४२	००-१०-००	नभएको	खेल मैदान
लक्ष्मी आ.वि. उर्लाबारी १	८क ३२२	०-२-०	भएको	छ
	८ क ३९९	०-१-१०	भएको	छ
	८ क ४२७	०-०-१०	भएको	छ
	८ क ४३०	०-०-१०	भएको	छ
	८ क ४३२	०-०-१०	भएको	छ
	८ क ४२६	०-२-०	भएको	छ
	८ क ४३६	०-१-०	भएको	छ
	८ क ३५०	०-०-१०	भएको	छ
	८ क ९०८	०-७-१	भएको	छ
	८ क ४२३	०-०-४	भएको	छ
	८ क १३४	०-१८-१३	भएको	छैन
	८ क १४२	०-८-१४	भएको	छैन
	८ क १८३	३-१५-५	भएको	छैन

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृ

भानु आ.वि. उर्लाबारी ४	...	१९	नभएको	विद्यालयको भवन रहेको
बहादुरबाबा चौधरी आ.वि. उर्लाबारी ८	८८/२२८	१० कठ्ठा	नभएको	आधा प्रयोगमा र आधा मन्दिर
शान्ती आ.वि. उर्लाबारी २	२४७	०-७-९	भएको	प्रयोगमा भएको
सृजना आ.वि. उर्लाबारी ४	११०२	०-३-०	भएको	विद्यालय भवन र प्राङ्गड
	११३०	०-०-१०.५	भएको	विद्यालय भवन र प्राङ्गड
	३५४३	०-०-२.५	भएको	विद्यालय भवन र प्राङ्गड
प्रभात आ.वि. उर्लाबारी ९	१०५ र १०९	३-१८-००	नभएको(प्रक्रियामा रहेको)	विद्यालय भवन खेलमैदान
बालज्योती आ.वि. उर्लाबारी १	३८१	०-१-१०	भएको	विद्यालय
	१८०	०-१८-८	नभएको	खेती रहेको
राजघाट आ.वि. उर्लाबारी ९	२३०	१ कठ्ठा ९ धुर	भएको	प्रयोगमा भएको
	...	५ कठ्ठा	नभएको	प्रयोगमा भएको
शान्ती क्षेत्र आ.वि. उर्लाबारी ८	१४७	०-२-०	भएको	प्रयोगमा भएको
	१८२	०-२-३	भएको	प्रयोगमा भएको
नमुना शिक्षा सदन उर्लाबारी ७	५ ट/११	१७ कठ्ठा ५ धुर	नभएको	प्रयोगमा भएको

परिच्छेद ४ रणनीतिक ढाँचा

सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण

यो खण्ड नेपालको संविधानले सुनिश्चित गरेको मौलिक हकको रूपमा रहेको शिक्षाको अधिकारलाई उर्लाबारी नगरपालिकामा व्यवहारमा उतार्नका लागि "उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना (२०८३/०८४-२०८४/०८५)" को समग्र दिशा, गन्तव्य र कार्ययोजना स्पष्ट गर्न तर्जुमा गरिएको हो। परियोजनाको सैद्धान्तिक आधार, विद्यमान समस्याको पहिचान र संवैधानिक मर्मलाई आत्मसात् गर्दै निम्नअनुसार सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ।

१. सोच

उर्लाबारी नगरपालिकाको दीर्घकालीन शैक्षिक गन्तव्यलाई प्रतिनिधित्व गर्ने सोचले शिक्षा क्षेत्रमा हासिल गर्न खोजिएको अन्तिम अवस्थालाई चित्रण गर्दछ।

"संवैधानिक मर्मअनुसार समतामूलक पहुँच, जीवनोपयोगी सीप र उच्च सिकाई उपलब्धिबाट सुसज्जित, बालमैत्री वातावरण भएको गुणस्तरीय शिक्षाको केन्द्रका रूपमा उर्लाबारी नगरपालिका।"

२. लक्ष्य

यो परियोजनाको मूल लक्ष्य नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षासम्बन्धी मौलिक हकको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै शैक्षिक गुणस्तरमा उल्लेख्य सुधार ल्याउनु हो। यो लक्ष्य परियोजनाको अवधिभर (आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ देखि २०८४/०८५) प्राप्त गर्नुपर्ने नतिजामा केन्द्रित छ।

"परियोजना अवधि (२०८३/०८४-२०८४/०८५) भित्र उर्लाबारी नगरपालिकाका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक सुशासनमा सुधार गर्दै, आधारभूत तथा माध्यमिक तहको सिकाई उपलब्धिमा कम्तीमा २० प्रतिशतले वृद्धि गर्ने र शैक्षिक पहुँच तथा स्थायित्व (भर्ना दर र टिकाउ दर) लाई ९५ प्रतिशतभन्दा माथि पुऱ्याउने।"

३. उद्देश्यहरू

परियोजनाको लक्ष्य हासिल गर्नका लागि निम्न लिखित विशिष्ट उद्देश्यहरू निर्धारण गरिएको छ। यी उद्देश्यहरू परियोजना तर्जुमाको उद्देश्य (परिच्छेद - १, दफा २) सँग तादाम्य राख्दै समस्याको पहिचानबाट प्राप्त आयामहरूलाई सम्बोधन गर्न केन्द्रित छन्।

क्र.स.	उद्देश्य	व्याख्या
१.	**गुणस्तरीय शिक्षाको मार्गचित्र तयार गर्नु**	नगरभित्रको शिक्षा क्षेत्रको वर्तमान अवस्था, चुनौती र सम्भाव्यताको वस्तुनिष्ठ विश्लेषण गरी आगामी दश वर्षका लागि स्पष्ट शैक्षिक नीति, मापदण्ड र कार्ययोजनासहितको एकीकृत शैक्षिक मार्गचित्र

		तयार पार्नु।
२.	**गुणस्तरीय शिक्षाको अवरोधका क्षेत्र पहिचान गर्नु र सम्बोधन गर्नु**	शैक्षिक पहुँचको असमानता, उच्च ड्रपआउट दर, र बालमैत्री वातावरणको अभाव जस्ता विद्यमान समस्याको जड पहिचान गरी लक्षित वर्ग (गरिब, सीमान्तकृत, अपाङ्गता भएका बालबालिका) को शिक्षामा पहुँच र निरन्तरता सुनिश्चित गर्न विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु।
३.	**गुणस्तरीय शिक्षाको सुधारको आयाम तथा प्राथमिकताका क्षेत्र निर्धारण गर्नु**	शिक्षण सिकाइको गुणस्तर, शिक्षक क्षमता विकास, भौतिक पूर्वाधार, शैक्षिक सुशासन र ICT को प्रयोगलाई गुणस्तर सुधारको मुख्य आयामका रूपमा स्थापित गरी लगानी र कार्ययोजनाको प्राथमिकता स्पष्ट पार्नु।
४.	**प्राथमिकताका आधारमा रणनीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु**	नगर शिक्षाको आवश्यकता र श्रोतको उपलब्धताका आधारमा तत्काल, मध्यम र दीर्घकालीन प्राथमिकताका क्षेत्रहरूलाई किटान गरी कार्यान्वयनमुखी, समयबद्ध र नतिजामुखी रणनीति तथा कार्यक्रमहरू विकास गर्नु।
५.	**गुणस्तरीय शिक्षाका लागि सरोकारवालाको स्पष्ट भूमिका निर्धारण गर्नु**	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, अभिभावक, निजी क्षेत्र र नागरिक समाजसहित सबै सरोकारवालाहरूको शिक्षा सुधारमा सहभागिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न स्पष्ट कार्यविभाजन र मापदण्ड तयार गर्नु।
६.	**बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्नु**	बालबालिकाको शिक्षाको हकलाई केन्द्रबिन्दुमा राख्दै, विद्यालयहरूको वातावरणलाई बालमैत्री, समावेशी र सुरक्षित बनाउन आवश्यक नीतिगत, संरचनागत र व्यवहारगत सुधार गर्नु।
७.	**सिकाई उपलब्धिमा सुधार ल्याउनु**	विद्यार्थीको विषयगत सिकाई उपलब्धि (विशेषगरी गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजी) लाई राष्ट्रिय औसतभन्दा माथि पुऱ्याउन शिक्षकलाई नयाँ शिक्षण विधिमा तालीम दिने र स्थानीय पाठ्यक्रम/पाठ्यसामग्रीको विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु।

४. रणनीति र कार्यनीति

परियोजनाका उद्देश्यहरू प्राप्त गर्नका लागि निम्न लिखित ८ वटा मुख्य रणनीतिक आयामहरू निर्धारण गरी तिनलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कार्यनीतिहरू तय गरिएको छ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

४.१. पुर्वाधार विकास

रणनीति	कार्यनीतिः
रणनीतिः सबै सामुदायिक विद्यालयमा बालमैत्री, समावेशी, सुरक्षित र प्रविधिमैत्री भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको विकास गरी उपयुक्त शिक्षण सिकाइ वातावरण सिर्जना गर्ने।	• बालमैत्री र समावेशी कक्षाकोठा निर्माण मापदण्ड लागु गर्ने।
	• छात्रामैत्री, उपयुक्त सरसफाइ र सुरक्षित पिउने पानीको व्यवस्थापन गर्ने।
	• आवश्यकताका आधारमा विज्ञान प्रयोगशाला र सुविधायुक्त पुस्तकालय स्थापना/स्तरोन्नति गर्ने।
	• विद्यालयको आवश्यकताअनुसार फर्निचर, शैक्षिक उपकरण तथा सामग्रीहरूको प्रबन्ध गर्ने।
	• नियमित मर्मत सम्भारका लागि विद्यालयहरूलाई श्रोत उपलब्ध गराउने।

४.२. बालबालिकाको पहुँच र स्थायित्व

रणनीति	कार्यनीतिः
रणनीतिः विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकालाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने, शैक्षिक स्थायित्व बढाउने र सबै प्रकारका लक्षित समूहको समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने।	• विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी शून्य भर्ना दर सुनिश्चित गर्ने।
	• ड्रपआउट दर उच्च भएका विद्यालय र समुदायमा केन्द्रित भर्ना अभियान र 'टिकाउ कार्यक्रम' सञ्चालन गर्ने।
	• लक्षित वर्ग (गरिब, अपाङ्गता भएका, दलित) का बालबालिकालाई विशेष छात्रवृत्ति तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम लागु गर्ने।
	• शैक्षिक स्थानान्तरणको समस्या समाधान गर्न अभिभावक सचेतना र सामाजिक परिचालन गर्ने।
	• विद्यालयमा सुरक्षित सिकाइ वातावरण र विभेदमुक्त व्यवहार सुनिश्चित गर्न आचारसंहिता लागु गर्ने।

४.३. शिक्षाका कर्मचारीको क्षमता विकास

रणनीति	कार्यनीतिः
रणनीतिः शिक्षक, प्रधानाध्यापक र	

शैक्षिक व्यवस्थापनमा संलग्न कर्मचारीहरूको विषयगत ज्ञान, शिक्षण कौशल र व्यवस्थापकीय क्षमतामा अभिवृद्धि गरी शिक्षण सिकाइको गुणस्तर सुधार्ने।	• शिक्षकहरूको आवश्यकतामा आधारित विषयगत तालीम सञ्चालन गर्ने।
	• शिक्षण विधिमा नवीनता ल्याउन बालमैत्री, गतिविधिमा आधारित र प्रविधिमैत्री शिक्षण तालीम अनिवार्य गर्ने।
	• प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरूका लागि शैक्षिक नेतृत्व विकास र सुशासनसम्बन्धी तालीम सञ्चालन गर्ने।
	• शैक्षिक कर्मचारीहरूलाई अनुगमन, मूल्याङ्कन र शैक्षिक योजना तर्जुमासम्बन्धी तालीम प्रदान गर्ने।
	• तालीमको प्रभावकारिता मापन गरी त्यसलाई कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसँग जोड्ने।

४.४. बालबालिकाको प्रतिभा प्रस्फुटन र जिवनोपयोगी सीप विकास

रणनीति	**कार्यनीतिः**
रणनीतिः औपचारिक शिक्षाका साथै अतिरिक्त क्रियाकलाप र स्थानीय पाठ्यक्रममार्फत बालबालिकाको प्रतिभा प्रस्फुटन गर्ने र उनीहरूलाई समयसापेक्ष, जीवनोपयोगी तथा प्राविधिक सीपहरूले सुसज्जित गर्ने।	• प्रत्येक विद्यालयमा खेलकुद, कला, सङ्गीत र अन्य सिर्जनात्मक अतिरिक्त क्रियाकलापलाई अनिवार्य र नियमित गर्ने।
	• कक्षा ६ देखि १२ सम्मका विद्यार्थीहरूका लागि आधारभूत कम्प्युटर सीप, वित्तीय साक्षरता वा अन्य प्राविधिक/जीवनोपयोगी सीपहरू समावेश गरी स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र लागु गर्ने।
	• विद्यार्थीहरूको प्रतिभा पहिचान र विकासका लागि नगरस्तरीय प्रतिस्पर्धा, प्रदर्शनी र प्रोत्साहन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने।
	• 'पठन संस्कृति' विकास गर्न विद्यालयहरूमा पर्याप्त पाठ्यसामग्री र बाल साहित्यको व्यवस्था गर्ने।

४.५. शैक्षिक सुशासन

रणनीति	**कार्यनीतिः**
रणनीतिः शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापन र सञ्चालनमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र सहभागिता सुनिश्चित गरी शैक्षिक सुशासनको अवस्था सुदृढ गर्ने।	• विद्यालयहरूको नियमित निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कनका लागि प्रभावकारी मापदण्ड र कार्यविधि तयार गरी लागु गर्ने।
	• 'नतिजामा आधारित प्रोत्साहन' प्रणाली लागु गरी उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने विद्यालय, शिक्षक र कर्मचारीलाई पुरस्कृत

	गर्ने।
	• शिक्षक दरबन्दी मिलान कार्यलाई वैज्ञानिक, पारदर्शी र आवश्यकतामा आधारित बनाउने।
	• शैक्षिक सूचना तथा व्यवस्थापन प्रणाली (EMIS) लाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गरी तथ्याङ्कमा आधारित निर्णय प्रक्रियालाई प्रोत्साहन गर्ने।
	• विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घको क्षमता अभिवृद्धि गरी उनीहरूको भूमिकालाई शैक्षिक र वित्तीय सुशासन कायम गर्नमा सक्रिय बनाउने।

४.६. शिक्षण सिकाईमा ICT को प्रयोग

रणनीति	कार्यनीतिः
रणनीतिः शिक्षण सिकाइ प्रक्रियालाई आधुनिक, आकर्षक र प्रभावकारी बनाउन सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) को पहुँच विस्तार गर्ने र यसको अधिकतम प्रयोग सुनिश्चित गर्ने।	• विद्यालयहरूमा इन्टरनेट, कम्प्युटर र प्रोजेक्टर/स्मार्टबोर्ड लगायतका आवश्यक ICT पूर्वाधारको व्यवस्थापन र मर्मत सुनिश्चित गर्ने।
	• शिक्षकहरूलाई ICT मैत्री शिक्षण सामग्री तयार गर्ने र कक्षाकोठामा प्रविधि प्रयोग गर्ने सीपसम्बन्धी विशेष तालीम प्रदान गर्ने।
	• शैक्षिक सफ्टवेयर, डिजिटल पाठ्यसामग्री र ई-लाइब्रेरीको विकास तथा प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने।
	• विद्यार्थीहरूलाई आधारभूत डिजिटल साक्षरता र साइबर सुरक्षासम्बन्धी ज्ञान प्रदान गर्ने।

४.७. सरोकारवालाको भुमिका विकास

रणनीति	कार्यनीतिः
रणनीतिः शिक्षा सुधारमा अभिभावक, समुदाय, निजी क्षेत्र र गैरसरकारी संघसंस्थाको सहभागिता, सहयोग र जवाफदेहिता सुनिश्चित गरी शिक्षामा बहु-सरोकारवाला साझेदारीको संस्कृति विकास गर्ने।	• शिक्षा सुधारका लागि अभिभावक शिक्षा र सचेतना कार्यक्रमहरू नियमित रूपमा सञ्चालन गर्ने।
	• स्थानीय श्रोत परिचालनका लागि निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग शैक्षिक साझेदारी (PPP Model) मा काम गर्ने।
	• शिक्षा परिषद् वा सल्लाहकार समूह गठन गरी सरोकारवालाहरूको नियमित परामर्श र सुझाव लिने संयन्त्र विकास गर्ने।
	• विद्यालयको कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन नतिजा समुदायमा

	सार्वजनिक शिक्षाको जवाफदेहिता बढाउने।

४.८. आपतकालिन शिक्षा

रणनीति	कार्यनीतिः
रणनीतिः प्राकृतिक प्रकोप, महामारी वा अन्य आपतकालीन अवस्थामा बालबालिकाको शैक्षिक निरन्तरता सुनिश्चित गर्न सुरक्षित र प्रभावकारी वैकल्पिक शिक्षण सिकाइ प्रणालीको विकास र तयारी गर्ने।	• विद्यालयस्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने।
	• शिक्षक र विद्यार्थीलाई आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग हुने वैकल्पिक शिक्षण विधि र मानसिक-सामाजिक सहयोगसम्बन्धी तालीम प्रदान गर्ने।
	• आपतकालीन शिक्षणका लागि आवश्यक तयारी सामग्री (शिक्षा किट) को भण्डारण गर्ने।

५. प्राथमिकता निर्धारण

परियोजनाको सीमित समय र श्रोतलाई अधिकतम नतिजामुखी बनाउनका लागि शैक्षिक सुधारका रणनीतिहरूलाई निम्न तीन चरणमा प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ। यसको मूल आधार संवैधानिक दायित्व (पहुँच) र गुणस्तर सुनिश्चितता हो।

प्राथमिकता स्तर १ः तत्काल कार्यान्वयन (उच्च प्राथमिकता - पहिलो ६ महिनाभित्र नतिजा देखिने)

यस चरणमा, आधारभूत अधिकारको सुनिश्चितता, सिकाइको जड समस्या समाधान र कार्यान्वयनको आधार तयार पार्ने कार्यहरूमा जोड दिइनेछ।

१. **बालबालिकाको पहुँच र स्थायित्व** :- ड्रपआउट दर घटाउन र लक्षित समूहको पहुँच सुनिश्चित गर्न विशेष प्रोत्साहन तथा भर्ना/टिकाउ कार्यक्रम तत्काल सञ्चालन गर्ने।

२. **शिक्षण सिकाईको गुणस्तर र सिकाई उपलब्धिमा कमीको सम्बोधन** :- कमजोर सिकाई उपलब्धि भएका विषयहरू (गणित, विज्ञान, अङ्ग्रेजी) का शिक्षकहरूलाई विषयगत र शिक्षण विधिमा गहन तालीम तत्काल प्रदान गर्ने।

३. **शैक्षिक सुशासनको आधारः** विद्यालयको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कनको कार्ययोजना र मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने।

प्राथमिकता स्तर २ः मध्यमकालीन कार्यान्वयन (परियोजनाको पहिलो वर्षभित्र नतिजा देखिने)

यस चरणमा, सुधारलाई संस्थागत गर्ने र भौतिक तथा मानवीय क्षमताको विकासमा लगानी गरिनेछ।

१. **शिक्षक तथा कर्मचारीको क्षमता विकास** :- प्रधानाध्यापकहरूलाई शैक्षिक नेतृत्व तालीम र शिक्षकको दरबन्दी मिलान कार्य वैज्ञानिक आधारमा सम्पन्न गर्ने।

२. **पुर्वाधार विकास (आवश्यकतामा आधारित)** :- बालमैत्री शौचालय, शुद्ध पानी र सुरक्षाको दृष्टिकोणले अति आवश्यक पूर्वाधारमा श्रोत परिचालन गर्ने।
३. **शिक्षण सिकाईमा ICT को प्रयोग** :- विद्यालयमा आधारभूत ICT पूर्वाधार (इन्टरनेट, कम्पुटर) जडान गरी शिक्षकलाई आधारभूत ICT साक्षरता तालीम दिने।
४. **पाठ्यक्रमको स्थानीयकरण** :- स्थानीय आवश्यकतामा आधारित जीवनोपयोगी सीप समावेश भएको पाठ्यक्रम निर्माण कार्यलाई अन्तिम रूप दिने।

प्राथमिकता स्तर ३ः दीर्घकालीन संस्थागत विकास (परियोजनाको दोस्रो वर्ष र सोभन्दा पछि दिगोपनाको आधार तयार गर्ने)

यस चरणमा, सुधारलाई दिगो बनाउने र उच्चस्तरीय परिवर्तनको लागि आधार तयार गर्ने कार्यहरूमा जोड दिइनेछ।

१. **पुर्वाधार विकास (पूर्णता)**:- प्रयोगशाला र पुस्तकालयसहितको पूर्ण शैक्षिक पूर्वाधार विकास गर्ने।
२. **बालबालिकाको प्रतिभा प्रस्फुटन र जिवनोपयोगी सीप विकास** :- अतिरिक्त क्रियाकलाप र प्रतिभा प्रस्फुटनका कार्यक्रमहरूलाई नियमित बजेटमा समावेश गर्ने।
३. **शैक्षिक सुशासन र सरोकारवालाको भूमिका विकास** :- नतिजामा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली र सामुदायिक साझेदारीको संस्थागत संरचना विकास गर्ने।
४. **शैक्षिक मार्गचित्रको तयारी**ः आगामी दश वर्षको लागि शैक्षिक मार्गचित्र तयार गरी नगरसभाबाट स्वीकृत गराउने।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

परिच्छेद ५ कार्यक्रम तथा विस्तृत बजेट

कार्यक्रम निर्धारण

"उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना (२०८३/०८४-२०८४/०८५)" को सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकताहरूलाई मूर्त रूप दिनका लागि निम्न लिखित ८ वटा मुख्य कार्यक्रमहरू निर्धारण गरिएको छ। यी कार्यक्रमहरू परियोजनाको रणनीति र कार्यनीतिलाई क्रियाकलापमा रूपान्तरण गरी नतिजामा आधारित कार्यान्वयनका लागि तयार पारिएको हो।

क.सं.	कार्यक्रमको नाम	रणनीतिगत आयाम	प्रमुख उद्देश्य
१.	शैक्षिक पूर्वाधार विकास तथा प्रविधिमैत्री विद्यालय कार्यक्रम	पुर्वाधार विकास, शिक्षण सिकाईमा ICT को प्रयोग	बालमैत्री र सुरक्षित भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने तथा शिक्षण सिकाइमा ICT को पहुँच र प्रयोग बढाउने।
२.	शैक्षिक पहुँच, स्थायित्व र समता अभिवृद्धि कार्यक्रम	बालबालिकाको पहुँच र स्थायित्व	विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकालाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने र ड्रपआउट दर घटाएर शैक्षिक स्थायित्व सुनिश्चित गर्ने।
३.	शिक्षक/कर्मचारी क्षमता विकास तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम	शिक्षाका कर्मचारीको क्षमता विकास	शिक्षक, प्रधानाध्यापक र कर्मचारीको विषयगत तथा व्यवस्थापकीय क्षमता वृद्धि गर्ने र उनीहरूलाई उत्प्रेरित गर्ने।
४.	सिकाई उपलब्धि सुधार तथा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास कार्यक्रम	शिक्षण सिकाईको गुणस्तर, जिवनोपयोगी सीप विकास	विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धिमा उल्लेख्य सुधार ल्याउने र स्थानीय आवश्यकतामा आधारित जीवनोपयोगी सीपहरू समावेश गर्ने।
५.	शैक्षिक सुशासन तथा अनुगमन प्रणाली सुधार कार्यक्रम	शैक्षिक सुशासन, सरोकारवालाको भुमिका विकास	शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापनमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र बहु-सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता सुनिश्चित गर्ने।
६.	बालमैत्री वातावरण तथा प्रतिभा प्रस्फुटन कार्यक्रम	बालबालिकाको प्रतिभा प्रस्फुटन र जिवनोपयोगी सीप विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन	विद्यालय वातावरणलाई बालमैत्री बनाउने र विद्यार्थीको सिर्जनात्मकता तथा अतिरिक्त प्रतिभाको विकास गर्ने।

७.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण र आपतकालीन शिक्षा कार्यक्रम	आपतकालिन शिक्षा	आपतकालीन अवस्थामा बालबालिकाको शैक्षिक निरन्तरता र सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने।
८.	शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन तथा अनुसन्धान कार्यक्रम	शैक्षिक सुशासन	तथ्याङ्कमा आधारित योजना निर्माण, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कनका लागि सूचना प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने।

परियोजनाको विस्तृत लागत अनुमान (क्रियाकलापहरुको समेत हुने गरी)

<table>
<tr><th>कार्यक्रमको नाम/शीर्षक</th><th>मुख्य उद्देश्य (समायोजित)</th><th>क्रियाकलापहरु</th><th colspan="4">लागत अनुमान</th></tr>
<tr><td rowspan="9">१. शैक्षिक पूर्वाधार विकास तथा प्रविधिमैत्री विद्यालय कार्यक्रम</td><td rowspan="9">शैक्षिक पूर्वाधारमा देखिएको अपर्यासता र परम्परागत प्रविधिलाई सम्बोधन गर्दै शिक्षण सिकाइका लागि आवश्यक बालमैत्री, सुरक्षित, समावेशी भौतिक तथा ICT-मैत्री वातावरण तयार पार्नु।</td><td rowspan="7">क. विद्यालय भवन तथा कक्षाकोठा निर्माण/स्तरोन्नति: आवश्यकता पहिचान गरी भूकम्प प्रतिरोधी, बालमैत्री कक्षाकोठा, फर्निचर तथा प्रशासनिक भवनहरूको निर्माण र मर्मत सम्भार गर्ने।</td><td>विवरण</td><td>संख्या</td><td>दर</td><td>कुल रकम</td></tr>
<tr><td>कक्षाकोठा निर्माण (दुइ कोठे भवन)</td><td>५</td><td>२००००००</td><td>१००००००००</td></tr>
<tr><td>कक्षाकोठा मर्मत</td><td>१०</td><td>२०००००</td><td>२०००००००</td></tr>
<tr><td>फर्निचर</td><td>१००</td><td>५०००</td><td>५०००००</td></tr>
<tr><td>सामुदायीक बाल विकास केन्द्रको स्तरोन्नती</td><td>३</td><td>५०००००</td><td>१५०००००</td></tr>
<tr><td>प्रशासकीय कक्ष मर्मत</td><td>२</td><td>२०००००</td><td>४०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>१४४०००००</td></tr>
<tr><td rowspan="2">ख. सरसफाइ तथा स्वच्छताको प्रबन्ध: छात्रामैत्री र उपयुक्त शौचालय, शुद्ध पिउने पानी र हात धुने व्यवस्थाको निर्माण तथा नियमित मर्मत गर्ने।</td><td>विवरण</td><td>संख्या</td><td>दर</td><td>कुल रकम</td></tr>
<tr><td>शौचालय निर्माण (२ कोठा)</td><td>२</td><td>१२०००००</td><td>२४०००००</td></tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विवरण	संख्या	दर	कुल रकम
खानेपानी	५	३०००००	१५०००००
जम्मा			३९०००००

ग. शैक्षिक सुविधाहरूको विकास: विद्यार्थी संख्या र आवश्यकताको आधारमा विज्ञान प्रयोगशाला, पुस्तकालय तथा खेल मैदानको स्तरोन्नति गर्ने।

विवरण	संख्या	दर	कुल रकम
गणित प्रयोगशाला	२	७०००००	१४०००००
भाषा प्रयोगशाला	१	५०००००	५०००००
सामाजिक शिक्षा प्रयोगशाला	२	२०००००	४०००००
खेल मैदान स्तरोन्नती	३	५०००००	१५०००००
जम्मा			३८०००००

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr>
<td rowspan="2">२. शैक्षिक पहुँच, स्थायित्व र समता अभिवृद्धि कार्यक्रम</td>
<td rowspan="2">नेपालको संविधानको मौलिक हकको पूर्ण कार्यान्वयनका लागि विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाको शून्य भर्ना दर सुनिश्चित गर्ने र लक्षित वर्गको शैक्षिक निरन्तरता कायम गर्दै विद्यालय छाड्ने दरमा कम्तीमा २०% ले कमी ल्याउनु।</td>
<td>क. भर्ना अभियान र घरदैलो कार्यक्रम: विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाको खोजी र विद्यालय भर्नाका लागि वडास्तरमा घरदैलो तथा सचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>विधार्थी भर्ना अभियान</td><td>२५</td><td>१५०००</td><td>३७५०००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>३७५०००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>ख. टिकाउ तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम: उच्च ड्रपआउट दर भएका विद्यालयका लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सामग्री, दिवा खाजा कार्यक्रम, विद्यालय पोशाक वा यातायातका लागि विशेष प्रोत्साहन प्रदान गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि भाडाकुडा (थान)</td><td>२५</td><td>१००००</td><td>२५००००</td></tr>
<tr><td>अनाथहरुलाइ पोशाक सेट</td><td>२००</td><td>५०००</td><td>१००००००</td></tr>
<tr><td>विद्यालय भ्यान</td><td>६</td><td>२२०००००</td><td>१३२०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>१४४५००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ग. अभिभावक शिक्षा: बालबालिकालाई विद्यालय पठाउने र निरन्तरता दिने विषयमा सचेतना जगाउन अभिभावक शिक्षा कार्यक्रमहरू नियमित सञ्चालन गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम</td><td>२५</td><td>२००००</td><td>५०००००</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td>५०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ङ. विशेष आवश्यकता शिक्षा: अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि आवश्यक विशेष शिक्षा वा समावेशी शिक्षाको वातावरण तयार गर्न विद्यालयहरूलाई सहयोग गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>विशेष विधार्थीको लागि श्रोत कक्षा व्यवस्थापन</td><td>२</td><td>२०००००</td><td>४०००००</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td>400000</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

<table>
<tr>
<td>३. शिक्षक/कर्मचारी क्षमता विकास तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम</td>
<td>शिक्षक, प्रधानाध्यापक र शैक्षिक कर्मचारीहरूको विषयगत र व्यवस्थापकीय क्षमता विकास गरी शिक्षण सिकाइमा नवीन विधिहरूको प्रयोगलाई संस्थागत गर्ने र कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली लागु गरेर उत्प्रेरणा बढाउनु।</td>
<td>क. विषयगत तथा शिक्षण विधि तालीम: गणित, विज्ञान, अङ्ग्रेजी र नेपाली विषयका शिक्षकहरूका लागि कक्षागत सिकाई उपलब्धिमा केन्द्रित तालीम, पुनर्ताजगी र विषय विज्ञ तालीमहरू सञ्चालन गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>कक्षा १-५ मा अध्यापनरत शिक्षकलाइ क्षमता विकास तालिम</td><td>३०</td><td>५०००</td><td>१५००००</td></tr>
<tr><td>कक्षा ६-10 मा अध्यापनरत शिक्षकलाइ गणित विषयको विषयगत तालिम</td><td>१६</td><td>१२०००</td><td>१९२०००</td></tr>
<tr><td>कक्षा ६-10 मा अध्यापनरत शिक्षकलाइ अंग्रेजी विषयको विषयगत तालिम</td><td>१६</td><td>१२०००</td><td>१९२०००</td></tr>
<tr><td>कक्षा ६-10 मा अध्यापनरत शिक्षकलाइ विज्ञान विषयको विषयगत तालिम</td><td>१६</td><td>१२००००</td><td>१९२०००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>७२६०००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr><td></td><td></td><td>ख. प्रधानाध्यापकका लागि नेतृत्व विकास: विद्यालय व्यवस्थापन, शैक्षिक योजना, श्रोत व्यवस्थापन, र विद्यालय सुधार योजना तर्जुमासम्बन्धी प्रधानाध्यापकका लागि अनिवार्य नेतृत्व विकास तालीम प्रदान गर्ने।</td><td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>प्रधानाध्यापकलाइ विद्यालय व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम</td><td>२५</td><td>४०००</td><td>१०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>१०००००</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>ग. शैक्षिक कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि: नगरपालिकाका शिक्षा शाखाका कर्मचारीहरूलाई EMIS, अनुगमन, मूल्याङ्कन र शैक्षिक व्यवस्थापनसम्बन्धी तालीम प्रदान गर्ने।</td><td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>नगरपालिकामा कार्यरत शिक्षा शाखाका कर्मचारीहरुलाइ क्षमता विकास तालिम</td><td>१०</td><td>१०००</td><td>१०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>१०००००</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

		घ. कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन: विद्यालय र शिक्षकहरूको वार्षिक कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्नेहरूलाई पुरस्कार र प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गर्ने।	(see nested table below)

विवरण	संख्या	दर	कुल रकम
विद्यालय प्रोत्साहन (प्रा.वि.)	१	५००००	५००००
विद्यालय प्रोत्साहन (नि.मा.वि.)	१	७५०००	७५०००
विद्यालय प्रोत्साहन (मा.वि.)	१	१०००००	१०००००
उत्कृष्ट विद्यालय कर्मचारीलाइ प्रोत्साहन (का.स. प्रा.वि.)	१	१००००	१००००
उत्कृष्ट विद्यालय कर्मचारीलाइ प्रोत्साहन (का.स. नि.मा.वि.)	१	१५०००	१५०००
उत्कृष्ट विद्यालय कर्मचारीलाइ प्रोत्साहन (का.स. मा.वि.)	१	२००००	२००००

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>
<table>
<tr><td>उत्कृष्ट विद्यालय कर्मचारीलाइ प्रोत्साहन (लेखा कर्मचारी मा.वि.)</td><td>१</td><td>२५०००</td><td>२५०००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>२९५०००</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>ङ. दरबन्दी मिलान: विद्यार्थी संख्या र विषयगत आवश्यकताको आधारमा शिक्षकहरूको दरबन्दी मिलान कार्यलाई वैज्ञानिक र पारदर्शी रूपमा सम्पन्न गर्ने।</td><td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>दरबन्दी मिलान सम्बन्धी कार्य</td><td>१</td><td>२०००००</td><td>२०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>२०००००</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

<table>
<tr>
<td>४. सिकाई उपलब्धि सुधार तथा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास कार्यक्रम</td>
<td>विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धिमा कम्तीमा २०% को सुधार ल्याउन नवीन शिक्षण सिकाइ सामग्रीको प्रयोग गर्ने र स्थानीय संस्कृति, आवश्यकता तथा जीवनोपयोगी सीप समावेश भएको पाठ्यक्रम विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु।</td>
<td>क. सिकाई उपलब्धि परीक्षण: परियोजनाको सुरु र अन्त्यमा विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धि मापन गर्न आधारभूत र अन्तिम परीक्षण सञ्चालन गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>नमुनामा आधारित परियोजनाको सुरु तथा अन्त्यमा उपलब्धी परीक्षण(सिकाई उपलब्धी परीक्षण २ पटक)</td><td>२</td><td>५००००</td><td>१०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>१०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ख. स्थानीय पाठ्यक्रम विकास: नगरपालिकाको संस्कृति, स्थानीय उत्पादन र श्रम बजारको आवश्यकताका आधारमा जीवनोपयोगी सीप समावेश गरी कक्षा १ देखि ८ सम्मको लागि स्थानीय पाठ्यक्रम विकास गर्ने र अनुमति प्रदान गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>पाठ्यपुस्तक निर्माण तथा छपाई</td><td>१</td><td>३००००००</td><td>३००००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>३००००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

ग. उपचारात्मक शिक्षण: कमजोर सिकाई उपलब्धि भएका विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी बिदाको समय वा विद्यालय समयभन्दा बाहिर उपचारात्मक तथा अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गर्ने।

विवरण	संख्या	दर	कुल रकम
उपचारात्मक शिक्षण	१	१००००००	१००००००
जम्मा			१००००००

घ. शिक्षण सामग्री विकास अनुदान: शिक्षकहरूलाई स्थानीय श्रोत प्रयोग गरी शिक्षण सिकाइ सामग्री विकासका लागि अनुदान र प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने।

विवरण	संख्या	दर	कुल रकम
शिक्षण सामाग्री अनुदान (प्रा.वि.)	१	२०००००	२०००००
शिक्षण सामाग्री अनुदान (नि.मा.वि.)	१	३०००००	३०००००
शिक्षण सामाग्री अनुदान (मा.वि.)	१	४०००००	४०००००
शिक्षण सामाग्री निर्माण कार्यशाला	१	२०००००	२०००००
जम्मा			११०००००

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ङ. पठन संस्कृति विकास: विद्यालयहरूमा 'पठन समय' अनिवार्य गरी विद्यार्थीहरूलाई पढ्न प्रोत्साहन गर्ने र विद्यालय पुस्तकालयलाई व्यवस्थित गर्ने ।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>विद्यालयमा पुस्तकालय व्यवस्थापन</td><td>४</td><td>३०००००</td><td>१२०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>१२०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>५. शैक्षिक सुशासन तथा अनुगमन प्रणाली सुधार कार्यक्रम</td>
<td>शिक्षा क्षेत्रमा प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि विद्यालयहरूको नियमित, नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणाली विकास गर्ने र सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि गरी वित्तीय तथा प्रशासनिक पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्नु ।</td>
<td>क. नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणाली: नगरपालिका शिक्षा शाखाबाट त्रैमासिक रूपमा विद्यालयहरूको निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्नका लागि स्पष्ट सूचक र मापदण्डमा आधारित कार्यविधि तयार गरी लागु गर्ने ।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>निरिक्षण,सुपरिवेक्षण र अनुगमन</td><td>१</td><td>३०००००</td><td>३०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>३०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ख. शैक्षिक लेखा परीक्षण: प्रत्येक विद्यालयमा अनिवार्य रूपमा वार्षिक शैक्षिक र सामाजिक लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>वार्षिक शैक्षिक कार्यक्रम र सामाजिक लेखापरीक्षण कार्यक्रम सम्बन्धी २ दिने कार्यशाला</td><td>१</td><td>३०००००</td><td>३०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>३०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ग. सरोकारवालाको सक्षमता: विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घका सदस्यहरूलाई वित्तीय पारदर्शिता, शैक्षिक योजना निर्माण र सामुदायिक परिचालनका विषयमा तालीम प्रदान गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>वि.व्य.स. अध्यक्षलाई ३ दिने तालिम</td><td>१</td><td>१५००००</td><td>१५००००</td></tr>
<tr><td>शि.अ.स. संयोजकलाई ३ दिने तालिम</td><td>१</td><td>१५००००</td><td>१५००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>३०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td>ङ. सामुदायिक जवाफदेहिता: विद्यालयको नतिजा, आय-व्यय र मुख्य निर्णयहरू समुदायमा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>विद्यालयको सामुदायिक जवाफदेहिता सम्बन्धी कार्यक्रम</td><td>२५</td><td>१५०००</td><td>३७५०००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>३७५०००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>६. बालमैत्री वातावरण तथा प्रतिभा प्रस्फुटन कार्यक्रम</td>
<td>बालबालिकालाई विद्यालयमा सुरक्षित, रमाइलो र सिर्जनात्मक महसुस गराउने वातावरण तयार गर्दै, उनीहरूको अध्ययनबाहेकका अतिरिक्त प्रतिभा र नेतृत्व क्षमता प्रस्फुटन गर्ने अवसर प्रदान गर्नु।</td>
<td>क. बालमैत्री विद्यालय घोषणा अभियान: नगरपालिकाका सबै सामुदायिक विद्यालयहरूलाई बालमैत्री विद्यालयको मापदण्ड पूरा गर्न प्रोत्साहित गर्ने र मापदण्ड पूरा गर्ने विद्यालयलाई बालमैत्री विद्यालय घोषणा गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>बालमैत्री विद्यालयका लागि व्यवस्थापन</td><td>२५</td><td>२००००</td><td>५०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>५०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

		ख. अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन: खेलकुद, चित्रकला, सङ्गीत, वक्तृत्वकला र वादविवाद जस्ता अतिरिक्त क्रियाकलापहरूलाई विद्यालय तहदेखि नगर तहसम्म नियमित रूपमा सञ्चालन गर्ने ।	विवरण: नगरस्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन; संख्या: १; दर: १००००००; कुल रकम: १००००००; जम्मा: १००००००
		ग. बाल क्लब र नेतृत्व विकास: विद्यालयहरूमा बाल क्लबको गठन, परिचालन र नेतृत्व विकाससम्बन्धी तालीमहरू सञ्चालन गर्ने ।	विवरण: बालक्लबका पदाधिकारीहरुलाई नेतृत्व विकास तालिम; संख्या: १; दर: २०००००; कुल रकम: २०००००; जम्मा: २०००००
		घ. सुरक्षित विद्यालय वातावरण: बालबालिकामा हुने शारीरिक दण्ड, दुर्व्यवहार र विभेदलाई शून्यमा झार्न शिक्षक र विद्यार्थीका लागि आचारसंहिता लागु गर्ने र बाल-गुनासो सुन्ने संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	विवरण: सुरक्षित विद्यालय वातावरण निर्माणको लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम; संख्या: १; दर: २०००००; कुल रकम: २०००००; जम्मा: २०००००

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

<table>
<tr>
<td rowspan="2">७. विपद् जोखिम न्यूनीकरण र आपतकालीन शिक्षा कार्यक्रम</td>
<td rowspan="2">प्राकृतिक वा मानव सिर्जित विपद्को अवस्थामा शिक्षामा पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्दै, आपतकालीन शिक्षण सिकाइको व्यवस्थापन गर्ने र शिक्षक/विद्यार्थीलाई मनोवैज्ञानिक सहयोग प्रदान गरेर शैक्षिक निरन्तरता सुनिश्चित गर्नु ।</td>
<td>क. विद्यालय विपद् योजना: प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालयस्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गरी लागु गर्ने ।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>विद्यालयहरुको विपद योजना निर्माण तथा संचालन</td><td>१</td><td>३०००००</td><td>३०००००</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td>३०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>ख. तालीम र अभ्यास: शिक्षक, विद्यार्थी र व्यवस्थापन समितिलाई प्राथमिक उपचार, खोजी तथा उद्धार, र आगलागी नियन्त्रणसम्बन्धी तालीम तथा नियमित अभ्यास सञ्चालन गर्ने ।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>शिक्षक विधार्थी र व्यवस्थापन समितिलाइ विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी तालिम</td><td>१</td><td>४०००००</td><td>४०००००</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td>४०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

		ग. आपतकालीन शिक्षण सामग्री: विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने वैकल्पिक शिक्षण सामग्री र शैक्षिक किटहरूको तयारी तथा भण्डारण गर्ने।	<table><tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr><tr><td>विद्यालयको लागि विपद सामाग्री खरिद तथा भन्डारण</td><td>१</td><td>३०००००</td><td>३०००००</td></tr><tr><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td>३०००००</td></tr></table>
		घ. मनोसामाजिक सहयोग: आपतकालीन अवस्थापछि बालबालिका र शिक्षकहरूलाई आवश्यक पर्ने मनोसामाजिक सहयोग र परामर्श प्रदान गर्न तालीमप्राप्त जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने।	<table><tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr><tr><td>शिक्षक तथा विधार्थीको लागि मनोसामाजिक परामर्श तथा तालिम</td><td>१</td><td>३०००००</td><td>३०००००</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td>३०००००</td></tr></table>

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

<table>
<tr>
<td rowspan="2">८. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन तथा अनुसन्धान कार्यक्रम</td>
<td rowspan="2">शिक्षा क्षेत्रको तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण र EMIS को प्रभावकारी प्रयोगलाई सुदृढ गरी निर्णय प्रक्रियालाई तथ्यमा आधारित बनाउने तथा शैक्षिक समस्याहरूको जड पत्ता लगाउन अनुसन्धानमा आधारित कार्य गर्नु।</td>
<td>क. EMIS को प्रयोग: नगरपालिका शिक्षा शाखा र विद्यालयहरूमा शैक्षिक सूचना तथा व्यवस्थापन प्रणाली (EMIS) को प्रयोगलाई अनिवार्य र प्रभावकारी बनाउन तालीम तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>IEMIS सफ्टवेयर सम्बन्धी तालिम (२ पटक)</td><td>१</td><td>४२९०००</td><td>४२९०००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>४२९०००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>ख. तथ्याङ्क विश्लेषण र प्रकाशन: विद्यालयहरूको वार्षिक शैक्षिक तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण र शैक्षिक प्रोफाइल/रिपोर्ट तयार गरी सार्वजनिक गर्ने।</td>
<td>
<table>
<tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr>
<tr><td>विद्यालयको शैक्षिक पार्श्वचित्र निर्माण</td><td>१</td><td>२०००००</td><td>२०००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>२०००००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

उर्लाबारी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

<table>
<tr><td></td><td></td><td>ग. अनुसन्धान र अध्ययन: शैक्षिक पहुँचको असमानता, सिकाई उपलब्धिको कमी र ड्रपआउटका कारणहरूजस्ता जटिल समस्याहरूमाथि लक्षित अनुसन्धान र अध्ययनहरू सञ्चालन गर्ने।</td><td><table><tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr><tr><td>तथ्यांक संकलन तथा शैक्षिक अनुसन्धान</td><td>१</td><td>५०००००</td><td>५०००००</td></tr><tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>५०००००</td></tr></table></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>घ. शैक्षिक मार्गचित्र तयारी: नगर शिक्षाको दीर्घकालीन दिशा निर्धारण गर्न शैक्षिक मार्गचित्र तयार गर्न आवश्यक तथ्याङ्कीय आधार र प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने।</td><td><table><tr><th>विवरण</th><th>संख्या</th><th>दर</th><th>कुल रकम</th></tr><tr><td>१० बर्षे नगर शिक्षा गुरुयोजना तयारी</td><td>१</td><td>३०००००</td><td>५०००००</td></tr><tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>५०००००</td></tr></table></td></tr>
</table>

उर्लाबारी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
उर्लाबारी, मोरङ
कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

परिच्छेद ६ विश्लेषण तथा कार्ययोजना

उर्लाबारी नगर कार्यपालिकाको कार्यालय उर्लाबारी, मोरङ

श्रोत व्यवस्थापन (Resource Management)

यस परियोजनाको अनुमानित कुल लागत रु.६,००,००,०००/- (छ करोड मात्र) रहेको छ। परियोजनाको दिगोपन र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि श्रोत व्यवस्थापनको ढाँचा निम्नअनुसार निर्धारण गरिएको छः

- **संघीय विशेष अनुदानः** ९० प्रतिशत (परियोजनाको मुख्य श्रोतका रूपमा)
- **नगरपालिकाको श्रोतः** १० प्रतिशत (स्थानीय राजश्व तथा अन्य आन्तरिक श्रोत)

अन्य श्रोतः आवश्यक परेको खण्डमा निजी क्षेत्र, गैर-सरकारी संस्था, र सामुदायिक साझेदारीबाट थप श्रोत परिचालन गरिनेछ।

परियोजनाको SWOT विश्लेषण

"उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना (२०८३/०८४-२०८४/०८५)" को वस्तुनिष्ठ मूल्याङ्कनका लागि परियोजनाको आन्तरिक शक्ति र कमजोरीहरूको साथै बाह्य अवसर र चुनौतीहरूको विश्लेषण गर्नु अपरिहार्य छ। यो SWOT विश्लेषणले परियोजना कार्यान्वयनको क्रममा रणनीतिहरूलाई अधिकतम प्रभावकारी बनाउन र जोखिमहरूलाई न्यूनीकरण गर्न मद्दत गर्नेछ।

१. आन्तरिक शक्तिहरू (सबल पक्षहरु)

परियोजनाको सफलतालाई टेवा पुऱ्याउने आन्तरिक सकारात्मक तत्वहरूः

- **संवैधानिक तथा कानुनी आधारः** नेपालको संविधानले आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षालाई स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीमा राखी यस परियोजनालाई बलियो कानुनी र संवैधानिक आधार प्रदान गरेको छ।
- **स्पष्ट नीतिगत प्रतिबद्धताः** उर्लाबारी नगरपालिकाले गुणस्तरीय शिक्षालाई नगरको सर्वोच्च प्राथमिकतामा राखेको स्पष्ट प्रतिबद्धता परियोजनाको मूल शक्ति हो।
- **परिणाममुखी परियोजना दस्तावेजः** सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र कार्यक्रमहरू स्पष्ट, नतिजामुखी र समस्याको पहिचानमा आधारित भएर तर्जुमा गरिएको छ।
- **स्थानीय श्रोत र साझेदारीको सम्भावनाः** नगरपालिकाको आफ्नै आन्तरिक श्रोत (१०% अंश) र स्थानीय समुदायको सक्रिय सहभागिताको सम्भावनाले परियोजनाको अपनत्व र दिगोपना सुनिश्चित गर्न मद्दत गर्दछ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

- **शिक्षक/कर्मचारीमा सुधारको अपेक्षा:** शिक्षक/कर्मचारीहरूमा नयाँ तालीम र प्रोत्साहनमार्फत शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउने आन्तरिक इच्छाशक्ति हुनु।

२. आन्तरिक कमजोरीहरू (दुर्बल पक्षहरु)

परियोजनाको नतिजामा नकारात्मक असर पार्न सक्ने आन्तरिक कमजोरीहरू:

- **शैक्षिक तथ्याङ्क तथा EMIS को कमजोरी:** शिक्षासम्बन्धी भरपर्दो र एकीकृत तथ्याङ्क (EMIS) प्रणाली कमजोर हुनुले निर्णय प्रक्रियालाई तथ्यमा आधारित बनाउनमा चुनौती।
- **शिक्षकको परम्परागत शिक्षण विधि:** अधिकांश शिक्षकहरू अझै पनि परम्परागत शिक्षण विधिमा अभ्यस्त हुनु र प्रविधिमैत्री शिक्षणमा दक्ष जनशक्तिको कमी हुनु।
- **शैक्षिक नेतृत्वको क्षमता:** प्रधानाध्यापकहरूमा आवश्यक शैक्षिक नेतृत्व र व्यवस्थापकीय क्षमताको अभाव रहनु।
- **भौतिक पूर्वाधारको अपर्याप्तता:** बालमैत्री कक्षाकोठा, प्रयोगशाला र ICT पूर्वाधारको अभावले गुणस्तरीय शिक्षण सिकाइमा प्रत्यक्ष असर पार्नु।
- **स्थानीय पाठ्यक्रम विकासमा ढिलासुस्ती:** स्थानीय आवश्यकतामा आधारित पाठ्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयनमा प्राविधिक ज्ञान र इच्छाशक्तिको कमी हुनु।

३. बाह्य अवसरहरू

परियोजनाको सफलतालाई समर्थन गर्न सक्ने बाह्य सकारात्मक तत्वहरू:

- **संघीय विशेष अनुदानको उपलब्धता:** परियोजनाको ९०% श्रोत संघीय विशेष अनुदानबाट सुनिश्चित हुनुले वित्तीय जोखिमलाई न्यूनीकरण गरेको छ।
- **दीगो विकास लक्ष्य (SDG) सँग तालमेल:** यो परियोजना दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य नं ४ (गुणस्तरीय शिक्षा) सँग प्रत्यक्ष रूपमा जोडिएको हुनाले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र साझेदारी प्राप्त हुने सम्भावना रहन्छ।
- **ICT को बढ्दो पहुँच र प्रयोग:** सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (ICT) र अनलाइन प्लेटफर्महरूको सहज उपलब्धताले शिक्षण सिकाइमा प्रविधिको प्रयोग बढाउन अवसर प्रदान गर्नु।
- **सरोकारवालाको व्यापक सहभागिता:** अभिभावक, निजी क्षेत्र , र गैर-सरकारी संस्थाहरूको शिक्षा सुधारमा सहयोग र सहकार्य गर्ने तत्परता हुनु।
- **संघीय/प्रदेश सरकारको नीतिगत सहयोग:** राष्ट्रिय शिक्षा नीति र प्रदेश शिक्षा ऐनको कार्यान्वयनमार्फत थप नीतिगत र प्राविधिक सहयोग प्राप्त हुने अवसर रहनु।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

४. बाह्य चुनौतीहरू

परियोजनाको कार्यान्वयनमा बाधा पुऱ्याउन सक्ने बाह्य नकारात्मक तत्वहरूः

- **राजनीतिक अस्थिरता र प्राथमिकतामा परिवर्तनः** स्थानीय सरकारको नेतृत्व परिवर्तन वा राजनीतिक अस्थिरताका कारण परियोजनाको प्राथमिकता वा बजेटमा हेरफेर हुन सक्ने जोखिम।
- **महामारी वा विपद्को जोखिमः** प्राकृतिक प्रकोप वा महामारीले विद्यालय सञ्चालन र शैक्षिक गतिविधिमा अवरोध पुऱ्याउन सक्ने चुनौती।
- **शिक्षकको सरुवा र अभावः** संघीय कानुन र प्रादेशिक समन्वयको अभावमा शिक्षकको अनावश्यक सरुवा हुने वा विषयगत शिक्षकको अभाव कायमै रहने जोखिम।
- **वित्तीय श्रोतको जोखिमः** संघीय अनुदानको प्रवाहमा ढिलाइ वा कटौती हुँदा परियोजना कार्यान्वयनमा आर्थिक समस्या आउने सम्भावना।
- **समुदायको न्यून अपेक्षा र सहयोगको अभावः** शिक्षाको गुणस्तर सुधारमा समुदाय र अभिभावकको अपेक्षा न्यून रहनु वा सक्रिय सहयोग प्राप्त नहुनु।

SWOT विश्लेषणको सार र निचोड

यो विश्लेषणले परियोजनाको आन्तरिक शक्ति (जस्तैः संवैधानिक आधार र नीतिगत प्रतिबद्धता) ले बाह्य अवसरहरू (जस्तैः संघीय अनुदान र दिगो विकास लक्ष्यलाई सहयोग) लाई प्रयोग गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न सक्ने सम्भावना देखाउँछ। यद्यपि, आन्तरिक कमजोरीहरू (जस्तैः शिक्षकको शिक्षण विधि र EMIS को कमजोरी) र बाह्य चुनौतीहरू (जस्तैः राजनीतिक जोखिम र शिक्षकको अभाव) ले परियोजनाको सफलतालाई अवरोध गर्न सक्छन्। तसर्थ, परियोजना कार्यान्वयनको क्रममा शिक्षक क्षमता विकास र शैक्षिक सुशासन सुधार लाई उच्च प्राथमिकतामा राखी आन्तरिक कमजोरीहरूको सम्बोधन गर्नुपर्ने र श्रोतको निरन्तरता तथा बहु-सरोकारवाला सहभागिता मार्फत बाह्य चुनौतीहरूको सामना गर्नुपर्ने देखिन्छ।

परियोजना अन्तरगत संचालन हुने कार्यक्रमहरु र कार्ययोजना

यो तालिका "उर्लाबारी गुणस्तरीय शिक्षा सुधार परियोजना" अन्तर्गत निर्धारण गरिएका ८ वटा कार्यक्रमका क्रियाकलापहरूलाई आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ र २०८४/०८५ गरी दुई वर्षको समयावधिमा कार्यान्वयन गर्नका लागि विस्तृत रूपमा तयार पारिएको हो। समय सीमालाई

त्रैमासिक (Q1=साउन-असोज, Q2=कात्तिक-पुस, Q3=माघ-चैत, Q4=वैशाख-असार) आधारमा विभाजन गरिएको छ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	क्रियाकलापको विवरण	जिम्मेवार निकाय	मुख्य लक्ष्य/सूचक	आव २०८३/०८४ (त्रैमासिक समय सीमा)	आव २०८४/०८५ (त्रैमासिक समय सीमा)
१	शैक्षिक पूर्वाधार विकास तथा प्रविधिमैत्री विद्यालय कार्यक्रम					
१.१	विद्यालय भवन तथा कक्षाकोठा निर्माण/स्तरोन्नति	बालमैत्री कक्षाकोठा, फर्निचर तथा प्रशासनिक भवनको निर्माण र मर्मत सम्भार।	नगरपालिका, विद्यालय व्यवस्थापन समिति (SMC)	अति आवश्यक भौतिक संरचनाहरूको निर्माण/मर्मत।	Q2-Q4	Q1-Q4 (बाँकी निर्माण तथा स्तरोन्नति)
१.२	सरसफाइ तथा स्वच्छताको प्रबन्ध	छात्रामैत्री शौचालय, शुद्ध पिउने पानी र हात धुने व्यवस्थाको निर्माण/मर्मत।	नगरपालिका, SMC	१००% विद्यालयमा मापदण्ड अनुसारको सरसफाइ सुविधा।	Q1-Q3	Q1-Q4 (नियमित मर्मत र अनुगमन)
१.३	शैक्षिक सुविधाहरूको विकास	विज्ञान प्रयोगशाला, पुस्तकालय तथा खेल मैदानको स्तरोन्नति।	नगरपालिका, SMC	५०% विद्यालयमा सुविधायुक्त प्रयोगशाला/पुस्तकालय स्थापना।	Q3-Q4	Q1-Q4 (बाँकी विद्यालयमा विस्तार)
१.४	प्रविधिमैत्री पूर्वाधार	उच्च गतिको इन्टरनेट,	नगरपालिका शिक्षा	१००% विद्यालयमा	Q2-Q4	Q1-Q4 (प्रविधि

		कम्प्युटर र प्रोजेक्टर/स्मार्ट बोर्डको व्यवस्थापन।	शाखा	आधारभूत ICT पूर्वाधार जडान।		सञ्चालन र मर्मत)
२	शैक्षिक पहुँच, स्थायित्व र समता अभिवृद्धि कार्यक्रम					
२.१	भर्ना अभियान र घरदैलो कार्यक्रम	विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी शतप्रतिशत भर्ना दर सुनिश्चित गर्ने।	वडा कार्यालय, विद्यालय, शिक्षा शाखा	विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाको शून्य संख्या।	Q4	Q4 (निरन्तरता र अद्यावधिक)
२.२	टिकाउ तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम	लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरूलाई विशेष छात्रवृत्ति, शैक्षिक सामग्री, पोशाक वा यातायातका लागि प्रोत्साहन प्रदान गर्ने।	नगरपालिका, शिक्षा शाखा	ड्रपआउट दरमा २०% ले कमी।	Q2-Q4	Q1-Q4 (कार्यक्रमको निरन्तरता र विस्तार)
२.३	अभिभावक शिक्षा	बालबालिकाको निरन्तरताका लागि अभिभावक सचेतना कार्यक्रमहरू नियमित सञ्चालन गर्ने।	विद्यालय, शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA)	त्रैमासिक रूपमा कम्तीमा १ पटक अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन।	Q2, Q4	Q2, Q4
२.	विशेष आवश्यकता	अपाङ्गता भएका बालबालिकाका	शिक्षा शाखा,	विशेष शिक्षा कक्षा/स्रोत कक्षा	Q3-Q4	Q1-Q4

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

४	शिक्षा	लागि समावेशी शिक्षाको वातावरण तयार गर्न विद्यालयहरूलाई सहयोग गर्ने।	विद्यालय	सञ्चालन।		
३	शिक्षक/कर्मचारी क्षमता विकास तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम					
३.१	विषयगत तथा शिक्षण विधि तालीम	गणित, विज्ञान, अङ्ग्रेजी र नेपाली विषयका शिक्षकहरूका लागि सिकाई उपलब्धिमा केन्द्रित तालीम।	शिक्षा शाखा, तालीम केन्द्र	७०% शिक्षकलाई विषयगत र शिक्षण विधि तालीम प्रदान।	Q1-Q4 (२ चक्र)	Q1-Q4 (२ चक्र, पुनर्ताजगी तालीम)
३.२	प्रधानाध्यापकका लागि नेतृत्व विकास	शैक्षिक नेतृत्व, व्यवस्थापन, SIP तर्जुमासम्बन्धी प्रधानाध्यापकका लागि अनिवार्य नेतृत्व विकास तालीम।	शिक्षा शाखा	१००% प्रधानाध्यापकलाई नेतृत्व तालीम प्रदान।	Q2-Q3	Q2-Q3 (एडभान्स तालीम)
३.३	कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन	उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विद्यालय, शिक्षक र कर्मचारीहरूलाई पुरस्कार र प्रोत्साहन भत्ताको	नगरपालिका, शिक्षा शाखा	वार्षिक रूपमा उत्कृष्ट ५ विद्यालय/१० शिक्षकलाई पुरस्कृत।	Q4 (वार्षिक मूल्याङ्कनपछि)	Q4 (वार्षिक मूल्याङ्कनपछि)

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

		व्यवस्था।				
३.४	दरबन्दी मिलान	विद्यार्थी संख्या र विषयगत आवश्यकताको आधारमा शिक्षकहरूको दरबन्दी मिलान कार्यलाई वैज्ञानिक रूपमा सम्पन्न गर्ने।	शिक्षा शाखा	१००% विद्यालयमा दरबन्दी मिलान सम्पन्न।	Q1-Q2	Q1 (आवश्यकता अनुसारको थप मिलान)
४	सिकाई उपलब्धि सुधार तथा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास कार्यक्रम					
४.१	सिकाई उपलब्धि परीक्षण (Baseline & Endline)	परियोजनाको सुरुमा आधारभूत (Baseline) र अन्तमा अन्तिम (Endline) सिकाई उपलब्धि परीक्षण सञ्चालन गर्ने।	शिक्षा शाखा, विज्ञ समूह	बेसलाइन र इन्डलाइन रिपोर्ट प्रकाशन।	Q1 (बेसलाइन)	Q4 (इन्डलाइन)
४.२	स्थानीय पाठ्यक्रम विकास	जीवनोपयोगी सीप समावेश गरी स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने।	शिक्षा शाखा, पाठ्यक्रम विकास समिति	स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र १००% विद्यालयमा लागु।	Q1-Q3 (निर्माण र अनुमति)	Q1-Q4 (पूर्ण कार्यान्वयन र अनुगमन)
४.३	उपचारात्मक शिक्षण (Remedial	कमजोर सिकाई उपलब्धि भएका विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी	विद्यालय, शिक्षक	प्रत्येक विद्यालयमा उपचारात्मक	Q2-Q4	Q1-Q4

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

	Teaching)	उपचारात्मक तथा अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गर्ने।		कक्षा सञ्चालन।		
४.४	शिक्षण सामग्री विकास अनुदान	शिक्षकहरूलाई स्थानीय श्रोत प्रयोग गरी शिक्षण सिकाइ सामग्री (TLM) विकासका लागि अनुदान प्रदान गर्ने।	शिक्षा शाखा	TLM विकासका लागि ५०% विद्यालयलाई अनुदान प्रदान।	Q3-Q4	Q2-Q4
५	शैक्षिक सुशासन तथा अनुगमन प्रणाली सुधार कार्यक्रम					
५.१	नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणाली	विद्यालयहरूको नियमित निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कनका लागि मापदण्डमा आधारित कार्यविधि तयार गरी लागु गर्ने।	शिक्षा शाखा, अनुगमन समिति	त्रैमासिक अनुगमन प्रतिवेदन प्रकाशन।	Q1-Q2 (प्रणाली विकास)	Q1-Q4 (नियमित अनुगमन)
५.२	शैक्षिक लेखा परीक्षण (Social Audit)	प्रत्येक विद्यालयमा अनिवार्य रूपमा वार्षिक शैक्षिक र सामाजिक लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने।	शिक्षा शाखा, SMC/PTA	१००% विद्यालयमा शैक्षिक लेखा परीक्षण सम्पन्न।	Q4	Q4

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

५.३	सरोकारवालाको सक्षमता	SMC र PTA का सदस्यहरूलाई वित्तीय पारदर्शिता र शैक्षिक योजना निर्माणका विषयमा तालीम प्रदान गर्ने।	शिक्षा शाखा	१००% SMC/PTA पदाधिकारीलाई तालीम प्रदान।	Q2-Q3	Q2-Q3 (पुनर्ताजगी तालीम)
५.४	सामुदायिक जवाफदेहिता	विद्यालयको नतिजा, आय-व्यय र मुख्य निर्णयहरू समुदायमा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्ने।	विद्यालय, SMC	वार्षिक/अर्धवार्षिक रूपमा नतिजा सार्वजनिक।	Q4	Q4
६	बालमैत्री वातावरण तथा प्रतिभा प्रस्फुटन कार्यक्रम					
६.१	बालमैत्री विद्यालय घोषणा अभियान	विद्यालयहरूलाई बालमैत्री विद्यालयको मापदण्ड पूरा गर्न प्रोत्साहित गर्ने र घोषणा गर्ने।	शिक्षा शाखा, विद्यालय	५०% विद्यालयलाई बालमैत्री विद्यालय घोषणा।	Q3-Q4	Q1-Q4 (बाँकी विद्यालयमा विस्तार)
६.२	अतिरिक्त क्रियाकलाप (ECA) सञ्चालन	खेलकुद, कला, सङ्गीत, वक्तृत्वकला जस्ता अतिरिक्त क्रियाकलापहरूलाई नियमित	विद्यालय, शिक्षा शाखा	नगरस्तरीय र विद्यालयस्तरीय ECA को नियमित आयोजना।	Q2-Q4	Q1-Q4

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

		रूपमा सञ्चालन गर्ने।				
६.३	बाल क्लब र नेतृत्व विकास	विद्यालयहरूमा बाल क्लबको गठन, परिचालन र नेतृत्व विकास तालीम सञ्चालन गर्ने।	विद्यालय, शिक्षा शाखा	१००% विद्यालयमा बाल क्लब गठन र तालीम प्रदान।	Q1-Q2	Q1-Q4 (निरन्तर परिचालन)
७	विपद् जोखिम न्यूनीकरण र आपतकालीन शिक्षा कार्यक्रम					
७.१	विद्यालय विपद् योजना र अभ्यास	विद्यालयस्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना (DPR) तयार गरी अभ्यास (Drill) सञ्चालन गर्ने।	विद्यालय, शिक्षा शाखा	१००% विद्यालयमा DPR तयार र नियमित अभ्यास।	Q2-Q3	Q2-Q3 (नियमित अभ्यास)
७.२	आपतकालीन शिक्षण सामग्री	विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने वैकल्पिक शिक्षण सामग्री (शैक्षिक किट) को तयारी तथा भण्डारण गर्ने।	शिक्षा शाखा	५०% विद्यालयलाई शैक्षिक किट उपलब्ध।	Q3-Q4	Q1-Q4 (भण्डारण र मर्मत)
७.३	मनोसामाजिक सहयोग तालीम	शिक्षक र विद्यार्थीहरूलाई मनोसामाजिक सहयोगसम्बन्धी तालीम प्रदान गर्ने।	शिक्षा शाखा, तालीम केन्द्र	२०% शिक्षकलाई मनोसामाजिक तालीम प्रदान।	Q3-Q4	Q2-Q3

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

८	शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन तथा अनुसन्धान कार्यक्रम					
८.१	EMIS को प्रयोग	नगरपालिका शिक्षा शाखा र विद्यालयहरूमा EMIS को प्रयोगलाई अनिवार्य र प्रभावकारी बनाउन तालीम प्रदान गर्ने।	शिक्षा शाखा	१००% विद्यालयबाट EMIS रिपोर्टिङ।	Q1-Q2	Q1-Q4 (निरन्तर अद्यावधिक)
८.२	तथ्याङ्क विश्लेषण र प्रकाशन	विद्यालयहरूको वार्षिक शैक्षिक तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण र *शैक्षिक प्रोफाइल/रिपोर्ट* तयार गरी सार्वजनिक गर्ने।	शिक्षा शाखा	वार्षिक शैक्षिक प्रोफाइल प्रकाशन।	Q4	Q4
८.३	अनुसन्धान र अध्ययन	शैक्षिक समस्याहरूमाथि *लक्षित अनुसन्धान* र अध्ययनहरू सञ्चालन गर्ने।	शिक्षा शाखा, विज्ञ समूह	कम्तीमा २ वटा अनुसन्धान प्रतिवेदन प्रकाशन।	Q2-Q4	Q2-Q4
८.४	शैक्षिक मार्गचित्र तयारी	नगर शिक्षाको दीर्घकालीन दिशा निर्धारण गर्न *शैक्षिक मार्गचित्र* (*Master*	शिक्षा शाखा, विज्ञ समूह	शैक्षिक मार्गचित्रको मस्यौदा तयार र स्वीकृति।	Q3-Q4 (मस्यौदा)	Q1 (स्वीकृति र प्रकाशन)

		Plan) तयार गर्ने र नगरसभाबाट स्वीकृत गराउने।				

परियोजनाको दीगोपना

परियोजनाको दीगोपना सुनिश्चित गर्न:

- परियोजना अवधिको अन्त्यमा प्राप्त नतिजा र सिकाइहरूलाई नगरपालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक बजेट कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ।
- शिक्षक र कर्मचारीको क्षमता विकासलाई नियमित तालीम कार्यक्रमको रूपमा संस्थागत गरिनेछ।
- शैक्षिक सुशासन र सामुदायिक सहभागितासम्बन्धी संयन्त्रहरूलाई नगरपालिकाको कानुन र नियममा स्थापित गरिनेछ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम र शैक्षिक सूचना प्रणाली (EMIS) लाई नगरपालिकाको स्थायी प्रणालीका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत